

307550

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 2.

జెన్నపట్టణము 1915 నం. దిసంబరునెల 4 వ తేది శనివారము

NO 210

నంబరుము. 2.

రాక్షసనామ సంవత్సర కార్తీక బహుళ ద్వాదశి ౧౨.

సంచిక ౨౦

గాంధర్వ పూట హార్మోనియములు

హిందూస్తానీ కరాటక కీర్తన తగిలముగా ప్రత్యేకముగా రచయించినవి.

1 నెం. పూట రూ. 80-0-0
2 నం. గారంటీ 2 నెం. పూట రూ. 20-0-0 2 నం. గారంటీ 2 నెం. హార్మోనియములు తృప్తికరములు కానియెడల 10 రోజులలోపుగా రిటర్న్ చేయవచ్చును. మాడర్బరు 17-18 మొదలు అనేకయితర హార్మోనియములుగలవు. ఉపాధ్యాయులు లేకనే స్వయముగా హార్మోనియం వాయించ నేర్చుకొనుటకు తగిన గ్రంథమునం దిప్పుడు క్రిమాక్ బల్లారికృష్ణమా చార్యుల వారి నాటకపాటలు సహజము విశేషముగా భిన్నగుచున్న విగాన ఆలస్యముచేసి మోసపోయెడు. వెల 2 రూపాయల మాత్రము. రోజు, సింగర, రాతీ, సక్, హంబరు, ట్రయింపు లైకలు కావలసినవారు మాకు వ్రాయుడు. మద్రాసు స్టోర్సు డిప్లయింగ్ ఏజెన్సీ, 15 బ్రాడవే, మద్రాసు

కాకినాడకోటిపల్లి మోటారుబండ్లు

ఈనెల 15 వ తేదీనుండి మోటారుబండి పరీక్షాజాను ఉదయము ౫.00-8.00 కు కాకినాడలో పరీక్షయినిసి పరీక్షచేసి వెయిటగున్న మోటారు ట్రాన్సిట్టు కంపెనీ ఆఫీసులో నుండి బయలుదేరి కోటిపల్లి ౫.00-9.40 కు చేరును. తిరిగి కోటిపల్లిలో ౫.00-10 కు బయలుదేరి ౫.00-12.30 కు కాకినాడ చేరును.

మధ్యాహ్నము, ౫.00-1.30 కు కాకినాడలో బయలుదేరి ౫.00-2.50 కు చాగ్గూరాను చేరి, తిరిగి ౫.00-3.20 కు ఆక్కడ బయలుదేరి ౫.00-5.00 కు కాకినాడ చేరును.

రంగూను పేటకులప ఆగ్రా పలకలు రవునకట్టులు కమ్ములు వగయిరా పూర్వముకంటే ధరలు తగ్గింది విశయించుచున్నాము.

The English Motor transit Company.
Automobile Engineers
Proprietor, A. SUBBARAYADU
COCANADA.

ఆచంట సుబ్బారాయుడు, కాకినాడ.

కస్తూరి

విషజ్వరములకు, కలరాకు, సంధికి, జ్వాలెంకి, రోగములకు, వాతములకు, చిన్నబిడ్డల జబ్బుల పుట్టికి కస్తూరి యుపయోగమైన మందని సర్వతెలిసియున్నది. కాని, కస్తూరి బంగారమున కిది ప్రయోగముచేతను, నవరస సమయములందు రుచి కుట దుస్తరము. మాడిపోయిందలి కస్తూరి యం దితరపదార్థము లేవియును జేర్చబడవు. ఇవరకు మా తావునుండి కొనినవారల కీ విషయ తెలిసియున్నది. కొనినవా రొకసారి పరీక్షించి నిజము తెలియగలను. అట్లుచేయుటవలన కలితి కస్తూరిని గొని మోసపోరు. తులం 1-కి రూ 30-0-

అమృతాంజనం డిపో, వదరాన

శ్రీకృష్ణకర్ణామృతశ్లోకములు సంపూర్ణముగా గలిగిన

5 ఉభయపక్షముల పాటలుగల 10 అం. గీతఫలకములు.

డి. శ్రీనివాసాచార్య వారివలన పాడబడినవి.

ఒక్కొక్కటి రూ. 3

{ 12-12401 శృంగారోయే 2-12402 హేలోకా శృంగారి	రాగమాలిక	{ 12-12406 సమామి-నారాయణ 12-12407 శ్రీరసాగర-తరమ్	రాగమాలిక
{ 12-12398 యువ్య-తె-యస్య-సగర 12-12399 నానాధర్మణ	"	12-12404 ఆమ్నా-యభ్యాసన 12-12405 నందన-పరిహర స్థితిమ్	"
{ 12-12400 కరచరణ 12-12403 హే-లోకాలక-హేకృపా	రాగమాలిక		

మాయొక్క దరలపట్టిక కొరకు వ్రాయుడు.

స్పెన్సరు అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, మదరాసు

Sole Distributors for Southern India & Hyderabad
Spencer & Co. Ltd., Madras.

త్రికాలదర్శన అద్దము

మాకు భూతభవిష్యద్గర్తమానముల నెరుంగు
రికగలదేని మాకు వ్రాయండి. త్రికాలఫలము
రయ నిది యొక్కటియే మార్గము. ఈ అద్దులే
మునకయి యోగ్యతాపత్రిములు మాకు వచ్చి
మున్నవి. స్త్రీలు, పురుషులు, బిడ్డలు దీనియందు
సమ్యక్ముగల వారందరు వారి యాహులను,
తల్లిలితములను చెలిసికొనగలరు. దూరజేశముల
కున్న మీ బంధువుల స్నేహితుల యోగక్షేమ
ములు, యుద్ధసమాచారములు, వర్తకమున లాభ
నష్టములు, నస్తువుల ధరలు, పరీక్షాఫలితములు,
పేద్యోగము మొదలగు ప్రశ్నలకు చూ యద్దము
శ్రుతికరముగ జవాబు ఇచ్చును.

పెద్ద చక్కని సీమ అద్దము	6	0	0
సీమ అద్దము	5	9	0
సామాన్య అద్దము	2	9	0

ఈ త్రికాల అద్దము భావలో వ్రాయవలెను.

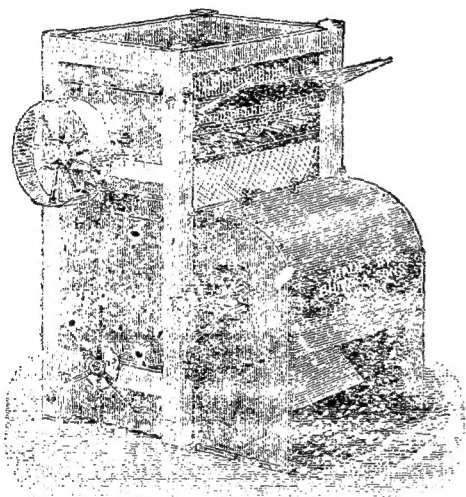
అమాభాయి వాగ్భీజీ ఫటల్,

కరంసాద్. ఆనందమార్గముగా, కైరాజ్

Ashabhai Vagbhijee Patel, Karamsad.
Via Anand Kaira District

Bhide & Sons Sangli (Bombay)

Manufacturers of Improved
Ground Nut Decorticator or opener.

గ్రౌండ్ నట్ డెకొరికేటరు బిలుము

చూతనాభివృద్ధినొందినయంత్రము

ఈయంత్రము పోతగకాదులకు పళ్లెల గొట్టుటకు
గాని వినియోగపడినది. పోతల పళ్లెలకు పళ్లెల గొట్టుటకు
సృష్టియగు బిలుమును. బిలుమును మదరాసు రాజధానిలో
దర్శి భాగముల పరీక్ష పైకడవినది.

మాత్రమును గొట్టుట మిక్కిలి లాభకరము.

విశేషములు తెలుసుకొన గోరువాడు ఇంగ్లీషు
మాకు వ్రాయించును.

బైడె అందు సన్ను, సాంగ్లి - బొంబాయి.

“శబ్దకౌముది”

అను న కావ్య అంధృనిశుంతువు. ఇది తేలులో ఇముడ
గలది. ఇట్టిది కే తెక్కడనులేదు. కావున అపూర్వమైనది.
తల మిక్కిలి చక్కము. ఫలముధికము. ప్రతి రికి మొద. రి.
తపాలాభివృద్ధి ప్రత్యేకము. కలయువా రిట్లు వ్రాయుడు.
యన్. వి. రంగాచార్యులు,
88, 6వ వాహుత్తిమప్పన్ వీధి, చెన్నపురి.

కాటోల్ పాడరు

నల్లలు, చీమలు, ఈగలు, చిమ్మటలు మున్నగు క్రిముల
బుట్టించు పురుగులను నశింపజేయును. టికె 1-కి అ. 0-5-0

కాటోలు వత్తులు

గోమలను, ఈగలను నశింపజేయును, పారదోలును.

240 కట్టలుగల పెట్టె 1-కి అ 12

మాత్రముల వద్దములకు చీమలును ఒడకటిండ్లయందు నల్లలను
దోచుటను, పుష్పకేటికలను చిమ్మటలనుండి కాపాడును.

సోలువంజెట్టు:— టి. హర అందుకో,

16 చెనాబజారు గోడ్డు, మదరాసు

FOR XMAS AND NEW YEAR

FRUITS—Apples, Coorg oranges, Spanish and Black
grapes, Peaches, Pomegranates etc. of Superior quality
VEGETABLES—Fresh English Vegetables.
FLOWERS—Cut Flowers, Bouquets.

Garlands for Presentation.

Also English Vegetable and Flower Seeds
Fruits, Plants Etc.

Price List And Catalogue With Illustrations
on Application.

N. RUDRAPPA & SON,

LAL BAGH ROAD, BANGALORE.

THE (Phen 481)

HOTEL CLARENCE.

GOLD MEDALISTS

BAKERS, manufacturing Confectioners, and
well-known Caterers.

Book your orders for Xmas & New year
Cakes early;

Our Decorations and Ornaments special this
Year

Xmas toys and Fancy Boxes for presentation
are for sale.

Estimates for Dinners, Evening Parties,
and Children's Treats free on application.

మదరాసు అందు సదర మహారాటా రైల్వేకంవెని, (లిమిటెడు)

(ఇంకార్పొరేషన్ ఇన్ ఇండియా)

మదరాసు క్రిష్టమును పార్కు వేమకలు. 1915.

1915 సంవత్సరము డిసెంబరు నెలలో మద
రాసునందు జరుగగల క్రిష్టమును పార్కు వేమకల
సందర్భమున, సిక్రింద వివరింపబడిన స్టేషనులనుండి
మదరాసునకు మూడవతరగతి రైల్వరక్ (తిరిగి
యింటికి బోవుటకు సయితము యిచ్చు) టిక్కెట్లను
మొయలు, ఎక్స్ ప్రెసు, బండ్లయందు 1 $\frac{1}{2}$ ఛార్జీకిని
యితర బండ్లయందు 1 $\frac{1}{2}$ ఛార్జీకిని, యివ్వబడును.
గూడూరునుండి, విశాఖపట్నమునకు నుండు

స్టేషనులలో (రెండు స్టేషనులయందు సహా)

రేణిగుంటనుండి రాయచూరునకు ,,

కాల్వాడినుండి బెంగుళూరు సిటీనకు ,,

హోన్ పేటనుండి మచిలీ పట్టణమునకు ,,

హిందూపురము నుండి గుంతకల్లునకు ,,

ధర్మవరమునుండి పాకాలనకు ,,

బొమ్మసముద్రమునుండి కొండగుంటనకు ,,

పైజెప్పబడిన ప్రకారము రైలుచార్జీల గాక

పార్కు వేమకలకు పోవుటకు రుసుముక్రింద నాలు

గణాలు కలిపి వసూలు చేయబడును. ఇయ్యబడు

టిక్కెట్లు ఈక్రిందిరీతిని మూడు భాగములను గలిగి

యుండును.

మొదటిభాగము బయటి ప్రయాణమునకు,

రెండవభాగము 1915 సం. డిసెంబరు 27 వ తేది

లగాయతు 1916 సం. జనవరి 1 వ తేది వరకు

(రెండవోజులు సహా) జరుగు వేమకలలోనే గల

రోజుననున్న పోవుటకును

మూడవ భాగము తిరిగియింటికి బోవుంపు

డువయోగించు కొనుటకును

బిడ్డలకు రైలుచార్జీమాత్రము పెద్దలకుగాను

నిర్ణయింపబడిన సహాయపురేటులో సగమును

పార్కు వేమకలకు రానిచ్చుటకు రు. 0-4-0 లును

కలిపి వసూలుపరచబడును.

ఈటిక్కెట్లు 1915 సం. డిసెంబరు నెల 25 వ

తేది మొదలుకొని 1916 సం. జనవరి 1 వ తేది

వరకు (రెండవోజులు సహా) అమృతమును. 1916

సం. జనవరి 5 వ తేది అర్ధరాత్రివరకు తిరుగు

ప్రయాణమునకు అక్కరకు వచ్చును.

గోరోజనము తులం రికి రెం-

కుంకుమపువ్వు తులం రికి చూపు. 2-0-0.

రిసభవము లలము 1-కి అలము 0-10-0

అమృతాంజనము రిహా, 7, తిరువెట్టివీధి మదరాసు.

మాగాణిభూములకు నీరుపారించు

టాన్ గైరోను మించిన నీరుతోడుయంత్రము

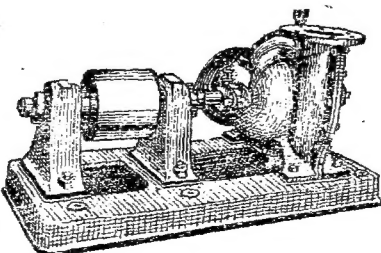
(పంపు లేదు.

పేరొందిన మధ్యస్థలాపకాంత జలాహరణయంత్రము.

పైపు “A” పైకి 36 అడుగులవరకు.

గృహాపయోగమునకును,

తోటలయందు నీరుపారించుకొనుటకు

చిన్న చిన్న చేయంత్రములును కావల

సినచో క్రిందిఅడనుకు వ్రాయుడు.

ఓక్స్ అందు కంవెని లిమిటెడ్,

ఇంజనీయర్లు, 9 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

జూ బు లు

విలేఖకులకు సూచన.

వి. మా. కొండవీడు, పి. గా. బల్లారి హరికథా కాలక్షేపము, నెల్లూరు శేతుపేయర్ల సంఘము, మద్రాసు గవర్నమెంటుకు విన్నపము, భీమవరం ఇనాం దాసు, అనామకూపాస్ట్రు-సంపాదకుడు.

I
ఒక పిల్లవాడు తప్పిపోవుట.

అయ్యా, మాదివీడు తాలూకా, ఉయ్యూరు పోస్టు కాటూరు గ్రామ నివాసి, కాటూరు వీరరాఘవరావు అను పది కన్నకమల పిల్లవాడు కార్తీక శుద్ధ చతుర్దశిజాన ఎవరికి చెప్పకుండా వెళ్లిపోయెను. పిల్లవాడు ఎగ్గ నుండును. కాపింకు తల. పిల్లవాడుకుడు నన్నది. పొట్టిక నండును. తొడమీద పుట్టు మచ్చున్నది ఎవరుకాని యుదువల్లన గోల్లెండవు. ఈ పిల్లవాని చూచివారు నాకు తెలియజేయుటకు కోరుచున్నాను.

కాటూరి వేంకటేశ్వర రావు.

II

సాతు ఇంకియా సంఘపు ప్రదర్శనము.

అయ్యా, మద్రాసు పీఠిల్లుకాదుగా వై ఆస్సానీయేషన్ వారి అధిపత్యము క్రింద యీ సంవత్సరము డిసెంబరు క్రిస్ట మస్ సెలవులలో జరుగబోవు ప్రదర్శనము, అటలు, పాల్కు-ఫేర్, మొదలైన విశేషములవలన కచ్చెడి సొమ్మును మద్రాసు యుద్ధనిధి కిచ్చివేయుటకు నిశ్చయింపబడినది. గవర్నరు గారింజుటకు సమ్మతించి, ప్రదర్శనమును నిర్వహించు జనపుటకు బ్రహ్మింపుచున్నాను. కావున ప్రదర్శింపదగిన చేతిపనులు, వ్యవసాయపు వస్తువులు, కస్త్రుములు బొమ్మలు మొదలగు వింత వదారములు, డిసెంబరు ౧౫ కరేడి లోపున, మాకుగారి కమిటీ వైరుమనుగారకు, ఎఫ్. డి. పియర్సు దొరవారికిగాని పంపి, ఈ ప్రదర్శనము జనుప్రదర్శన జరుగునటలు జేయ బ్రాధితులు.

గూడూరి లక్ష్మణరావు,

వెజవాడ.

III

"కరణ కమ్యేసన్"

అయ్యా, కరణ కమ్యేసన్ గారే? వైదిక బ్రాహ్మణులలో ములకలవాడు, వెల్పాడు, కరణకమ్యేసన్ భేదములు గలవు. కరణ కమ్యేసన్, కురుచేడు, ఓంగోరు, బలగలవాడు, కుడి లని మరి నాలుగు భేదములు గలవు. ములకలవాడు, వెల్పాడు బ్రాహ్మణులలో కొందరు మతాచార ప్రకారము వైదిక కృత్రి నవలంబించియున్నను కొందరు రాజకీయ విద్యను వారి వారి కీర్తన సార మధ్యనిందియున్న తోవ్యోగములను చేయుచున్నారు. కాని వైదిక వైదిక కరణకమ్యేసన్లు వారు వారి వెగలతో, ప్రాచీనవాదానికిరి భేదముల నెంచి, వికమంత్రి హింసజేసి, విద్యావిహీనులై, వైదిక కృత్రియే గతిగలవాలై అందుగాను సంపాదక లేక వేదతీక్షణతతో కాలమును గడపుచున్నారు.

ఈ కరణకమ్యేసన్లు దుస్సిరిక నాచి పరితాపము గల వారై, కరణకమ్యేసన్లలోనినా కొంతవరకు వరంబు 2౦వ తేదీని చెప్పకట్టబెట్టినా నొకసభను నాందించి "కాన్వెన్షన్" సభ నొకదాని నేర్పాటు చేసిరి. కరణకమ్యేసన్ వీర విద్యార్థులకు గాను చందాధుము కనూలుచేసి, విద్యార్థి వేతనములకుగాని, భోజనమునకుగాని సహాయము చేయుట కరణకమ్యేసన్లలో నొక భేదములేక ఒకనాటి వికమత్వత కలిగియుండుట సభ మొక్క యుద్దేశమయి చిత్తూరులోని కరణకమ్యేసన్ల ప్రముఖుల నవంబరు 28 తేదీ సాయంత్రం 6 గంటలకు "జవళాలలో" సభచేసి చిత్తూరులో నొక ఉప సంఘ మేర్పాటుచేసి ఆ మత్తువ్యా మయ్యగారిని ఆగ్రాసవాధిపతిగాను, యస్. వెంకట రామయ్యగారిని కాన్వెన్షన్ గాను, జి. వెంకట్రామయ్య గారిని ప్రెజిడెంటుగాను నియమించుట చేసిరి. కరణ కమ్యేసన్ల కాండవరకు ఈ సభకు వారికి క్రికేటోలడి సహాయము చేసి యీ కథయొక్క అభిప్రాయమును సరిపేర్వ గలందులకు కోరుచున్నాను.

ఎన్. వెంకట రామయ్య.

V

వీరేశలింగ కవిసమాజము.

అయ్యా, గతనెల 28 తేదీ ఆదివారం సాయంత్రం 8 గంటలకు ఆర్. వి. కృష్ణారావు మంజులమున భీమవరం డిస్ట్రిక్టు మేజిస్ట్రేట్ కు ప్రిదేశ రాయసం వేంకటాచార్యులవారు వి.వి. గారి యజమాన్యము క్రింద జరిగినసభలో శ్రీవీరి యందు వెంకటాచార్యులవారు కన్నా గానః తద బాధుమన్న తుత్తియశ్రీలయందు సరసాపురం శ్రీల బహుమతిపత్రము జయముంది యొక్కవగుణములు సంపాదించి వారికి యాననాజమువారు నామకొలను ముచ్చానాయక గారిచే ఆంధ్రకవితలపదేన ఆంధ్ర వాల్మీకి గామానునా రెండు సంపుటములుగల సంపుష్కగ్రంథము బహుమతిగా నియమింపబడినట్లు చెప్పి యీసానన పత్రము వేర్వీరు తుత్తియశ్రీలు నలుగురిలో కలిపింది లక్ష్మీనరసయ్య అనునామై బహుమతిగ్రంథము పొందుట కర్హురాలై నందున వేటివధలా ఆ గ్రంథవాధిపతిగాను బహుమతిని సమర్పించిరి. మరియు భీమవరం తాలూకాధిపతి సంఘమువారు యీ తాలూకామండలమువారిలో జరిగి జయముంది శ్రీల బహుమతిగా నియమింపబడిన పుస్తకములును వేటివధలా బహుమతిగా నియమింపబడినది. పిమ్మట శ్రీవిద్యనలన కలుకులార్థములను గురించి సాగి వేంకటాచార్యులవారు గానగాను, ప్రసిద్ధులను విప్రులగాను సమర్పించిరి. తరుపతి ఆ గ్రంథవాధిపతిగారికి కృతజ్ఞతతోను ఈ క్షేత్రం సంకీర్తనలతోను సభ ముగిసెను.

భూపతిరాజు తిరుపతిరాజు.

IV

అప్పారాయకవి.

అయ్యా, శ్రీమత గురజాడ అప్పారావు పంతులు వి. ఎ., ఎఫ్. ఎం. యు. గారు కీర్తిశేఖరైరను సంగతి మీ పత్రికా మూలమున విని మిదిల విచారించితిని. పంతులుగారు వాక్కిన టికి పది సంవత్సరములనుండి ఆత్మంత్ర ప్రియమిత్రులు. గత ఆంధ్రమహాసభా దినములలో వీర విశాఖపట్టణ సముద్ర తీరమున బౌద్ధధర్మ చేయుచు లేకలేని స్థితిలో నుండగా నేను చూచియుంటిని. ఆ సమయమున వీరు నన్ను చూచుట తోడనే ఆంధ్రమహాసభా విభాగముల నెంతో యాత్నా వాముతో నన్నడిగి యుండును. వీరు ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్ర వాసులను సంగతి వాక్కినపుడు తెలిసిరి. తాము మిక్కిలి అసహాయస్థితి నుండుననియు కొంచెము నెమ్మది కలగటతోడనే ఆంధ్రాధ్యక్షమును గురించి తీర్మానము చేయఁ దలచితిమిని నాతో నెలవిచ్చి యుండిరి. అంతియగాక ఒకమాసము లోజుల క్రిందికి వీరికి కొంచెము నెమ్మది కలుగుచున్నటులు వాగిసెన యుత్తరము వాయువ్యముల గలను. భావచంద్రికా మండలివారు తమ వాగోపు గ్రంథములలో క్లింగ రేక చరిత్ర) పుకటింపవైయున్నారమరు వెల్లడించి పిదప వీరిని నేను కలిసికొని నపుడు తాము వాగిసెన క్లింగ రేక చరిత్రము యొక్క పది పుటలను నాకు చదివి వివరించి యున్నాను. పిమ్మట నెన్నిపుటలు వ్రాసికో తెలియదు. కాని నేను ఆంధ్రసాహిత్యభివేక్షణమును స్థాపించిన పిదప వీరును నేనును కలిసికొని నపుడు తమకు విజ్ఞానచంద్రిక వారికి క్లింగ రేకచరిత్ర ప్రకటింపుటకు దిగిరినది కాదనియు వలయునని మీ కిచ్చెదమనియు నెలవిచ్చి యున్నాను. తరువాత యీ సంవత్సరారంభమున గ్రంథ మొత్తమునకును నేను వ్రాయుగా తాము కొంచెము జమ్మిగానుండిమనియు స్వర్గలో కొంత భాగముయన పూర్తిచేసి సంపుటమనియు భీమవరం వేదన తేదీన వీరు వ్రాసిన యుత్తరము వాయువ్యముల గలను. ఇంతి యాత్నావాముతో గ్రంథమును పూర్తిచేయదలచి యీ మహాత్ముడు కీర్తిశేఖరపట్ట ఆంధ్రులమరద్యవై మనకీరణ. వీర బంధుమిత్రు లేరైన గ్రంథమును పూర్తిచేసినచో నేను ప్రకటింప సంసిద్ధుడనై యున్నాడను. వీర కవి త్యాగి లను గురించి మిక్కిలి కామాభిమన వెల్లడించి యే యున్నాను. విజయనగరసంస్థానమువారికి వీరు చేసిన మహోపకారము తెన్నయోగలవు. వారిసంస్థాన మిప్పటికిని మహోన్నతదశలో నుండుటకు వీరికముఖ్యకారణమై యున్నాను. వీరికి దానికముతో అవసరము లేదు. ఈ మహాత్ముడు ఆంధ్రదేశోపకారి. నాగాడంబరము వీరి కౌతూహలముకు పనికిరాదు. ఇట్టికూ నీయును పరలోకమున కేగుట, విజయనగర సంస్థానమునకును ఆంధ్రదేశమునకును ఆంధ్రమాతకును దుడిపాస్త్రము కడిపోయినదని చెప్పిన యతిశయోక్తి కాకాలము.

వల్లనాయు రామ జగపతివర్మ.

మల్లాది

అయ్యా, నవంబరు 28 తేదీ వారం ప్రత్యేక భీమవరమునందీ వై కీర్తిశేఖరైర ప్రాసంగికము వాదితిని దానిలో "మందెనను మంచిచెడ్డలను గమనించి ధర్మకర్తలు సంపరించెదరు గాక అని వేడుచున్నాను" అని సాహసించి వ్రాసియున్నాడు. ఆంధ్రదేశ మంతటను సంబంధించి యీ దానముల విషయములో మీ లేఖనుడు శ్రద్ధవహించి సమపదేశము జేసినందులకు ధర్మకర్తలను గురించి నా నమ్మకము. ఈ విషయములో ధర్మకర్తలు మంచిచెడ్డలను గమనించియే వ్యవహరించిరి నాయనుభవమునట్టి నేను తిస్సగలను. ఈ లేఖలో నుదాహరింపబడిన విజయూరి వేంకటరమణయ్యగారి భూములలో నాకు సంవత్సరమునుండి సంబంధమున్నది. నవంబరు ౧౫ కరేడిని యీ భూముల వలము సమయములో భీమవరమున కొత్తూరి ఆద్యయ్య రెడ్డిగారితో వారి ఆంతరంగమతగానుండు భాగ్యము నాకు కలిగినది. అందులన నీ విషయమున నేను యథాగమును వ్రాయగలను. ఆద్యయ్య రెడ్డిగారు యీ ధర్మ ప్రతిష్ఠాపనలకు తాము ధర్మకర్తలలో నొకరుగుటవలన తమవై నొక గొప్పవాధ్యక్షయ్యుడనియు దానిని సమర్థితో సర్వసాధకల సామర్థ్యమును ప్రసాదించుమనియు సర్వదా భగవంతుని వేడుచున్నాను కాని యెటులనో యొకరితని తమపరి జేసి తెలు జడుదనుని తలంచుచుండుటలేదని వారు యీభూముల విషయమై పడిన శ్రమలన నుండు దెలిసికొనరయ్యును. ఇంతియకొరకే గదా యీయన విశేషప్రయాసముతో భూములకు స్వయముగా జూచియు రైతులను వాకలుచేయు భూముల సేతిగతులను గవివెట్టిరి. వారి స్వంతమున కీభూముల గొనదలంచి రెని వారింత శ్రమపడియుండని వారి నెతిగివారు చెప్పుచున్నారు. ఆద్యయ్య రెడ్డిగారు వ్యవహారదక్షు లనియు లక్ష్యుల కొలది ధనముతో వ్యాపారము నడుపుచున్నారనియు అత్యమెటుండును అట్టివారు తొందరపడి యేకార్యమును జేయు. ఇదివరలో జేసియుండలేదు వైని పేర్కొనబడిన భూముల విజయ విషయమై భిష్ణాభిప్రాయము అండిన నుండుగాక. ఆద్యయ్య రెడ్డిగారు సమర్థతతో ధర్మకర్తృత్వమును నిర్వహించు విషయమున సభిప్రాయ భేదము అందరాదు. ఆంధ్రదేశముతో బాటు. మీ విలేఖకుడు వారి కార్యదక్షతనుండు సమ్యక్ యుంచవచ్చును.

చెరుకువాడ సూర్యనారాయణరావు.

కలకత్తాలో దౌర్జన్యము.

పోలీసు వారిని తుపాకీతో కాల్చుట.

నంటవాడు దెబ్బలవలన చనిపోవుట.

బుధవారము రాత్రి 10-30 నిమిషములకు కలకత్తాలో యిరువది అగానక దౌర్జన్యము జరిగినది. పోలీసులకు పోలీసు ప్రేమనుకు సంబంధించి ఒక కానిస్టేబులు, సెయింటు పాటు పాతకాలకు సంబంధించిన ఒక నంటవాని సమస్యలకు గోడ్డు సమీపమున్న సర్పెంటయిరు సందులో హంతకులైన ఖోస్టోస్తో గొట్టి బుధవార మధ్యమధన పోలీసువాడు సర్పెంటయిరు నంటవాని 77వ గృహమునోడించి, ముగ్గురు బంగారీ మునకులను పట్టుకొనిరి. ఇక్కడ పిస్తోల్లు, తోటాట దొరికినవి ఈ గృహమును పోలీసువారే కాయచున్నారు.

పిస్తోలు కాల్చుట.

ఇంటికడకు "కల్లప పాదకు" అను కానిస్టేబులు కాపు కాయచుండగా, రాత్రి ౧౦-3౦ నిమిషముల కిద్దరు ఇంటిని సమీపించి, కానిస్టేబులు సంగతి కండ్లకును గుర్తించుటకు పూర్వము, బంగారీ మునకులతో నొకడుకిస్తోలును వారుచేసి రెండు తూటాలను కడలెను. రెండు గుండ్లును ఆచరదృష్ట వంతునికడుతు నను లిగిలి కవి. హంతకులు పారిపోవునప్పుడు సెయింటు పాటు పాతకాలకు సంబంధించిన నంటవాడును, మరయొకడును ఆ ప్రాంతమున కేదయింది. కా రాహంతకులను పట్టుకొనుటకు యత్నించుచో లేదో నింతరకు తెలియలేదు. ఏమైనను వారు కేకలుచేసినట్లు చూడరాక కనబడుచున్నది. తమ్ము పట్టుకొనుటకు వచ్చుచున్నారని హంతకులనుమానపడి, వారు వాట గడుగులు ముండుచేసేలో లేదో హంతకు దొకడు పిస్తోలు దూకి, పేర్చిల్చగా పొలి కడుపునొరికి, నంటవాడు నేల మీద కూలెను. రెండవవాడు దైవానుగ్రహవలన తప్పించుకొనెను. "సంయుగ గొందుల"లోపడి హంతకులు పారిపోయిరి.

హత్యజరిగినసంగతి తెలుసే నలుమధ్యల జాగ్రపించి పోలీసువారు సర్పెంటయిరుసందుకు వచ్చిరి. పోలీసు ప్రేమను హత్యజరిగిన ప్రదేశమునకు ౨౦౦ గజముల దూరములోనే యున్నది. దెబ్బలతిగిన కానిస్టేబులు, నంటవాని, కాం లెజు వైద్యకాలకు తీసికొనిపోయిరి.

ఉదయమున పట్టుకొనబడిన బంగారీలకు కృష్ణనగరు బండిపోటుతోన, కాగ్న కామినీధిశా జరిగిన బండిపోటుతోను సంబంధమున్నట్లు పోలీసు వారు తలచుచున్నారు. ఇంతరకు నీబండిపోట్ల సందర్భములో నీతో నయదుగురు దొరికిరి. కాగ్న కామినీ నీధిలో పోయిన బ్యాంకునోట్లవాడ తెలియట లేదట.

హత్య జరిగిన ప్రదేశము.

సర్పెంటయిరు సందులోని 77 వ గృహము రెండంతస్తుల మేడ. ఇంటిముందర సందుచాల ఇరుకు. కొంచెము దూరమున దీపపు స్తంభమున్నది. ఇందునవ నీచా ద్వారము నక దురుగ అంధకారముగ చూడదయి చెప్పవచ్చును.

దగ్గర్ను నంటవాడు నా కానిస్టేబులు ఆపవడే తిండితిని బయటకు వచ్చి గుమ్మరుదగ్గర నిలుచొందుండగా ఇద్దరు ముందుకు వచ్చి రెండు బాతులువదిరిరి. కానిస్టేబులు నేలకూలెను. హంతకులు ఇట్లోదూరి. పిస్తోల్లు కనీస ధ్వజని కంట వాడును మరయొకడును కరిగెట్టుకొనివచ్చి ఇట్లోకే వైళ్లగా, వారిమీద పిస్తోల్లనుచేసి హంతకులు పొబబాతునీధిపై పుట పారిపోయిరి.

ఈ పరియంతయు రెండునిమిషముల జరిగిపోయినది. ఎంతో నేత్ర పట్టలేదు. పిస్తోల్ల చప్పుడు విని నలుగురు బయటకు వచ్చి చూచునట్టికే హంతకులు మానుమై పోయిరి. యట్టుపట్టు నలుగురు వచ్చినప్పుడు చాలసంతోషము కలిగింది. కాని ఎవరీయర్థార్థము చేసింది తెలియకరి తెలియను. ఏమి చేయుటకును సమయము మించిపోయినది.

పిస్తోలు(పిల్లిన చప్పుడు గొట్టిచూచుచున్నా సమస్యలను బాగ్నతోబాటు పోలీసు ఉద్యోగులకు మిగిలి వెంటనే హత్యజరిగిన ప్రదేశమునకు వచ్చిరి. పోలీసు కమిషనరుకును, తదితరులకును తెలియజేయవలసి తెలియజేసిరి. కాగ్నా లెక్కర్తాడును, పోలీయ, హైక్యుమును పోలీసు ఉద్యోగు లక్కడకు వచ్చిరి.

కానిస్టేబులు గుండ్లదెబ్బలు రెండును ఊపిరిక్తులలో తిగినవి. శస్త్రముచేసి గుండ్లయతీయుటకు వీలులేదు. పాపమాలికు కాపు బతుకులతో నున్నాడు. నంటవానికి ఒక మోస్తరుగా నున్నట్లు.

హంతకులలో నొకనిని నేకు గుర్తింపగలనని కానిస్టేబులచున్నారు. హంతకుకు పొట్టిగనున్నాడట నూలకాయుడట అందముగ నున్నాడట. తెల్లనిబట్టకట్టకొని తెల్ల చొక్కా తొడగుకానట. నన్నలేవరకు పోలీసువారెరిరి పట్టుకొని నట్లు లేదు.

ఈ పంజానా నే యెడెడ్లకిందట ౧౦౦౦ వ సంవత్సరము సంబంధించి పోలీసు ఉద్యోగులు హంతకు పిస్తోలుచేసి హత్య చేసిరి. ముజఫరుపుర యాలోక స్పెషిగాంభాగ్యమిదల నూతునమిదకు, బాంబుచేసి హత్యచేసిన ఖువీగాంభాగ్యును పట్టుకొనుటకు హంతకు గారు చాలసాహాయ్యముచేసిరి. ఉద్యోగాభివృద్ధిచేసి వీరిని కలకత్తాకు బదిలీ చేయగా హంతకు లీసునునానే హత్యచేసిరి.

అధికాయుచెప్పే నంగతులు

అధికారులట్లు తెలియజేయుచున్నారు. ముగ్గు వారము తెల్ల వారు యూమున సర్పెంటయిరు సందులోని ౭౭ వ గృహమును పోలీసు వారు ఖోధించి, ముగ్గురిని పట్టుకొనిరి. నరేంద్ర బాధగోను చాద్రీయనునకుడు వీరిలో నొకడు. వీరిపురు బుడిపోటు సందర్భములో నరేంద్ర పట్టుకొనలేనని పోలీసు వారు తెలుసుచున్నారు. మరయొక కాజీకునీరము సందర్భములోనూడ వనకుచున్నారట. ఒక పిస్తోలును, కొన్నితోటాను వీరిదగ్గర దొరికినవి. ముద్దాయిలు రిమాండులో నుంచబడిరి. విచారణ జరుగుచున్నది.

వైద్యగృహిని పట్టుకొనిన ఇంటిముందరనే బుధవారము రాత్రి ఒక కానిస్టేబులు పిస్తోలుతో కాల్చిరి. నరేంద్ర బాధుకు పట్టుకొనబడిట్లు తెలియక నాతు చూచుటకై వచ్చుచుండెన ఇద్దరు బంగారీ మునకు లీతరంతమును చేసినట్లుతో చుచున్నది. ఇల్లు భారీ గనున్నది. కాపుర మెరుకులేదు. నంటవాడు ఓడ్రుకు. రెండవవాడు చువా మ్మదీయుడు. వీనికురింది ఆమాకే ఇచ్చువాకిలిగిరి రూపాయలు బహుమాన మిచ్చుచునని పోలీసు కమిషనరుగారు ప్రకటించిరి.

నంటవాడు - నిపోవుట

తరువాత నంటవాడు దెబ్బలవలన చనిపోయెను. కానిస్టేబులుసంగతి నిర్ధారణగచెప్పటకు వీలులేదు.

సార్వంటును పనినండి తొలగించుట

కలకత్తాలో ప్రాంతకాలమున ప్రకటించబడుచున్న ప్రతి కలలో నొకదాని కేదౌర్జన్యమునకు సంబంధించిన సంగతులను తెలిపించునట్ల ఒకయుగోపియును సార్వంటును పనుండి తొలగించిట్లు తెలియుచున్నది.

ఆంధ్రవిద్యార్థుల సభ.

విన్నటికము సాయంకాలము 5-3౦ గంటలకు కల్లెలు పూర్ణాపమున నాంధ్రవిద్యార్థులసభ యొకటి లగిష్టాశ్రీ పురాణం నాగభూషణము పంతులువారి యాధిపత్యముక్రింద జరిగెను. ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాసభాసభ్యకతు నుండియ నవ్యాపము మాలిక్కు నడుచునట్లు మొదట నుద్దేశించబడినది ఈయన మన యాంధ్రీకేతనమున శ్రీ గురుబాద ఆస్పానావు గారి సురణమువలన గలిగిన కష్టమునుగురించి సభవారు తగవుల కర్తవ్యమైనందున అభ్యర్థులు ఆస్పానావుగారి సురణమునకు సభవారు చింతింపు వారి కుటుంబమునకు సానుభూతిని తెలిజుజేయుచున్నారన తీర్మానము నవహరించిరి. ఆ ట్టుపహించుటలో శ్రీ ఆస్పానావుగారి విద్యాభిలాషను గురించిన వారి కరితాశక్తినిగురించిన సాగభూషణము పంతులుగారు నొక్కి వక్కాణించిరి సభవారందరకు మానమున నిజవంటి తీర్మానము నంగీకరించిరి. ఈతీర్మానానంతరము గా. మాసభ్యక్తిమరావుగారు ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాసభాసభ్యకతుగురించి యువవ్యవస్థించిరి. సామాన్యముగా విద్యార్థులు తమకు విద్యార్థులుగాలలో కలుగు కష్టములనును బ్రెంచుకొని వెనాటి మొర నేట్టుకొనుట యనగా దేశమువిద్యార్థి మహాసభాసభ్యకతునకు గల కాగభూషణము శాశ్వతిగాని యంగీకరించవలసి యున్నను అతయే కారణముకాదనియు గాని ని యు ఖ్య కారణము చేయ నగ సరము లేదనియు నాశ్రయి వారు ఇంతకు పరిబలతర కారణములకలన తెలిజేయువారైరి. విద్యార్థిదళకు నానా కళములలో నానా కాలములందు విధింపబడిన విద్యార్థముల నానానింతుట మంచి. ప్రాచీన గ్రీకునందలి ఆభాషా స్మారకములలో నేమి మన దేశమున నేమి విద్యార్థిదళము వాడునకు కలితకు శత్రు పిప్పడి యుండిరి. పాశ్చాత్యదేశములలో

విద్యార్థిని విద్యార్థి రాజకుమారుడైనను విద్యార్థులులలో మొగి శత్రు నందలననున్నాడు. ఇట్టి విద్యార్థులను కారణము చేయియును లేదు విద్యార్థిదళము జీవితమంతటికిని లనాది. జీవితము నెరుగునకు సర్వోష్టములను నెదుర్చుటకరిగిన మహోద్ధాత్యము, విశ్వలక్ష్మము, విమలశ్రీకారము మున్నగు గుణములను నచ్చట నేర్చుకొనవలసియున్నది కావున విద్యార్థిదళమున సరియైన అణువులో శత్రుణునియే యుద్ధము. మనపూర్వము విద్యార్థిదళములో నట్టి శత్రుణునిచ్చి యుంపును. శస్త్రోత్తము విద్యార్థిదళము తిరువార విమలభోగము లకభింత వియమించుచుండిరి. విమలనాంధ ఆపక కంటె నిప్పుకు ఎక్కువతరసరము. లేకున్న మని మిళితమున ప్రత్యేకబాధిగా నులబాలుము. కాని విమలనాంధుల పూర్వచేరికొనుటకు అర్హుని నియమని కలితకుశిక్షణ. మన కేశముల కరిగెను లిక్కుకు విపరీతములయియున్నది. ఉచాధ్యాయ విద్యార్థుల సన్నిహిత సంబంధమున నెడము లేగలలి కండ్లుల పరామరీక యంతకంటెను కానము. విద్యార్థి మహాసభములలో స్వతంత్రము. వ్యయమునా కారితలేదనకును చేసికొనుటకా మిలితేదు. కంకుగమరీకమా తెరిపోయినది. భోజనవిమలమున నేమి, కస్త్రుధారణవిమలమున నేమి, మద్యపాంశువిమలమున నేమి తెల్లములగడించసాము. ను కర్తవ్యపున్న విద్యార్థులపాశ్చాత్యము కుడిచిపోయినది. ఇట్ల పరిస్థితులలో పెరిగి మనపొరలు జీవసమయమునకు సాగియుటలో సుపాదంబు కక్తి లేవారై విద్యార్థులుగా మూకట్టికొనిన దురభ్యాసములకు వీడలేక తమకలకును న్యసామయమునకు గచ్చ చింతల వెంచి తప్పదారులబట్టి కేరీకష్టములకు లుచున్నారు. ఈ విధముగా విమలములు మన దేశమున కలకందలైనవి. ఇట్టి శీతిని మానుటకు విద్యార్థులకు బతులలో నేర్పునట్టి కలనీయ గ్రంథముల విజ్ఞానము మాత్రమగాక సాంఘిక, రాజకీయ, నైతికాదర్శములకు కట్టియే యునవరము. వారిలోనే ఆచ్యుట్టుల నిదర్శనాశ్శులగునాం కలరు వారిప్రవర్తనలభావము ఇతరులకు కలుగుటకు విద్యార్థులలో సఫలీభూషణమువిద్యార్థులను నేకమునునవరములనియు ఈసర్వవయత్తులలో నానుటలో సానుభూతిసాహాయ్యము అన్నయెడల నేటిపాఠములు లేవనీపాఠములు కలవరమై యుచుననియు నీరీతిగానుపవ్వనించి హరినోక్తియరావుగా ముగించిరి. వీడత ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాసభాసభ్యకతు నంగీకరించు నీ కగరమునాని ఆంధ్రవిద్యార్థులు అట్టిసభసమావేశములకు తగిన పరిశ్రమ చేయవలసినదని కోరుచు నిన్నటిసభ సాంఘికము చేసిరి. ఆ తీర్మానముకు చాలలి వెంకకృష్ణయ్యగా చుడక్రమించిరి. కరుణితి శీతారామయ్య గారు బలవరచిరి.

ప్రహ్వశ్రీ పురాణం నాగభూషణము పంతులుగారుచుడ పవ్వనించుచుగాటి యువశ్యాసభ్యకతు ప్రకటించి విద్యార్థులు ఖ్యముగా గతునికరించుంతే మేదియు పూర్వపు సాధుజీమును మానరాదనుటయే నని నొక్కిచెప్పిరి. ఇట్టికాలమున దగిన యాకర్షణలను స్వీకరించవలసి యున్నను పోలీసీకరులలో నెయ్యది యామాదర్శములను ధరింపజేయుట నొద్దుననో యాలోచించి నిశ్చయించుకొని ఆపదములను నేపరిస్థితులకు ననువ్యముచేసికొనుచు ప్రవర్తింపవలసియుండునీ తెలియజేసిరి.

అభ్యర్థులకు నుపశ్యాసభ్యకతు కందము లర్పించు సభ ముగిసెను.

మదరాసు అందు సదరక మహారాటా రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్. ప్రకటన.

1893-వ కెంబర్, రెయిల్వేఆక్టు 56-వ నెంబ నెక్ట్ యొక్క విబంధన ప్రకారము 191౨ సంవత్సరము డిసెంబరు ౩౦ 1౩. తేదీ మొదలుకొనలము ముగియు దినము నవకు ప్రతి దినము గంటలవలన రిలైవ్ మిగిల్చును గాల్చి కావాలవలన అనేకవిధములయిన దావాతేసి సానునులు బహిరంగముగా సెంట్రల్ నేషనల్ నెట్వర్క్ వేయబడును.

ఏలమునేయబడు సరకుల బాలిత్తా ముగిరా అందు సదరక మహారాటా రైల్వే జరక ప్రాధికారము నేజరు ఆఫీసుగా పుచ్చుకొనవచ్చును

నిఘంటువు క్రమచేత.	
కాలికాభి సాయములు, చిత్రవాక్త్రము	3
అలు	4
సాహిత్య మోహము పంతుగ, కల్పానివార్తలు,	
కావ్యసౌఖ్యవాక్త్రము	5
భావనాసము	
విశ్వవిద్యాలయము-దేశభాషలు	6
స్వప్నానికవాక్త్రము	7
శివా మహాసంగ్రామము	
విశేషతంత్రవాక్త్రము	8-9
ఇంగ్లీషుభాషావాక్త్రము	10-11-12
భాషాసాము	13
విశ్వవిద్యాలయ మరణము	14
కొంతములు, యితర వ్యాసములు	అంబంధము

ఆంధ్ర పత్రిక

1915-వ సం॥ డిసెంబరు నెల 4-వ తేది

శనివారము

శ్వవిద్యాలయము-దేశభాషలు

మన విశ్వవిద్యాలయమున నిడివరకు దేశభాషాకేంద్ర ప్రాముఖ్యముండినది కాదు. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునను, ఆంగ్ల సాంఘికత్య ప్రవర్తకమునని దేశమంతటను ప్రతీతి ప్రబలియుండుట చదువకు తెలుగుదురు. నేటివరకును జరుగుచు వుండు వర్ధిల్లిని విమర్శింతుమేని ఈ ప్రతీతికి కణము లేకపోలేదని విశేషము గాగలదు. మన విద్యాలయసభ యంతయును కళాశాఖ, న్యాయశాఖ, వైద్యశాఖ, వాస్తుశాఖ యని నాలుగు విభాగాల నైజానిక శాఖల ననుసరించి విభాగింపబడినది కాక ఆయా విద్యావిషయమునకు సంబంధించిన సంఘముల నాలోచించుటకు నుకంపు లేవురుబడి యున్నవి. ఆంగ్లభాష కొక యుపసంఘము, సంస్కృతము ఉరియా మహారాజు బర్మీయులకు గోకయుపసంఘము, గ్రీకు లాంఛనాచి జర్మనుల కొకయుపసంఘము, హిందువుల కొకయుపసంఘము, హిందూస్థానీల కొకయుపసంఘము, గణితశాస్త్రమున కొకయుపసంఘము, భౌతికశాస్త్రమున కొకయుపసంఘము, సౌరశాస్త్రమున కొకయుపసంఘము, తత్త్వశాస్త్రమున కొకయుపసంఘము, చరిత్రాశాస్త్రమున కొకయుపసంఘము, న్యాయశాస్త్రమున కొకయుపసంఘము, వాస్తుశాస్త్రమున కొకయుపసంఘము, బోధనాభ్యాసమున కొకయుపసంఘము, తెలుగు, అరవము, కన్నడము, మళియము, ఈ నాలుగు భాషలకును నొకయుపసంఘము ఏర్పడి యున్నది. ఈ వర్ధిల్లియందు వర్ధిల్లితమయించు దేశభాషాభివృద్ధియును పవనములకు ముందు ఈయుపసంఘములకు గల విజయము తెలియబట్టవలసి యున్నాము. ఆయా విద్యాలయములలో వర్ధిల్లితులను విశ్వవిద్యాలయమున విద్యార్థులకు సంఘమువారికి విభాగముచేయు సంవత్సరము సంవత్సరమును అన్నివర్ధిల్లితములను పట్టవలసిన పరమము గ్రంథములను నిర్ణయించి తెలియ జేయుటయు విశ్వవిద్యాలయమున కాని బయటిపాఠశాలలను నేరక్షయమున

నైనను సలహాకోరుటయు విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకులు విమర్శార్థము పంపింప వలయుము నైనను సర్వాలోచించుటయు నీ యుపసంఘములకు విధించబడియున్నది. అనగా నీసంఘములు కొంచెమించుమించుగా తమకుసంబంధించినంతవరకు పర్యవేషయములను కార్యనిర్వాహకుల కొరకు నిర్ణయించి యుంచవలసివలె యని ప్రత్యేకవ్యాఖ్యానమువలనను లేకయే తెలియుచున్నది. ఇట్టిపరిస్థితులలో విద్యావర్ధిల్లిత ప్రాముఖ్యము నందగిన విషయముల బాగుబాగులు ఈయుపసంఘములపై నెంత యాధారపడి యుండునదియు నులభముగా నూహించుకొనవచ్చును. ఉపసంఘముల భావితా నైపుకానుట భాషనే ఆంగ్లభాషాభివృద్ధియును మొట్టమొదటిదిగా కానవచ్చుట చూచితి మేని మన విశ్వవిద్యాలయమునా రీ యుపసంఘములకు నెంతవిలువ ఇచ్చుచుండునదియు నన్వయము కాకపోదు. విజ్ఞాన వ్యాపనమున ప్రథమావస్థలో నాంగ్లభాష యత్యవసరము గుంటే నేనియు నెట్టికీని ఆభాషా ప్రాముఖ్యముండగలదని యే యని యందగును నంగీకరించుటను జేసియు దానికి ప్రత్యేకోపసంఘము ముండుట కెవ్వరును చింతింపలేదు. కాని విదేశభాష యయి విజ్ఞాన సంపాదనమాత్రమునకు మార్గమయిన ఆభాషలో సమానముగా నైనను దేశములో నిమేష నిమేషమును వ్యవహరింపబడుచు దేశజాత్యభాషలై ఎన్నటికైనను దేశ మభివృద్ధి కావలయు ననిన తలయెత్తికొని తీరవలసిన మన నాలుగు భాషలకును ప్రత్యేకోపసంఘముల నింతకాలమును నియ్యక యుండుట నిష్పాక్షికముగా జూచువారలకు మన విశ్వవిద్యాలయపు కార్యక్రమము నిషయమున నెంతో యాగ్రహమును పుట్టించుకొనవచ్చును. మన కేంద్రాత్రమును సంబంధములేని గ్రీకు, లాటిను, ఫ్రెంచి, జర్మనులతో సమానముగా మన జీవిత భాషలను, కలకలంగాను నిండు ప్రాణముతో నుండు భాషలను, వివరించును నభివృద్ధిచే కోరుచు కోమలముగా నుమ్మడు పెరిగనిండును మొకపెట్టుకొను భాషలను, మూలకు నెట్టి విమరులను తెలంచుకొనియెడల విద్యావిషయమున నింతకాలమును మన మొకటిపర్చుధమునకు లోనైయుండినదియు కంటికి కట్టినట్లు స్పష్టముకాకపోదు. తెలుగు, అరవము, కన్నడము, మళియాళముల నొకముద్దగా జేసి వార్తచి బ్రతికియుండని బాసలనలె గణించుటవలన ఏభాషలో నెవ్వరు పండితుల మని చెప్పుకొని ఏభాషయు నెరుగని యెకాపియను కార్యనిర్వాహకుల నెప్పించగల్గిలో వారే నాలుగుభాషలకును పట్టుముగట్టికొని ఇంతకాలమును ఏలుటకు ఏలు కల్గినది. ఇట్టి ఏలుబడిచే నైన నవ్వకష్టములను వినదించి వ్రాయ నవసరము లేదు. ఆంధ్రులందరును మనభాష యెంతమరవ న్నలను మన విశ్వవిద్యాలయమున నుండినదియును నెరుగుదురు. తక్కినభాషలును నింతకంటె విశేషము జాప్యకొనవలయు ననుటకు ఏలులేదు. దేశభాషా సమస్యలను తమ తమ మట్టుకు తాము విమర్శించి నిర్ణయించుకొనుట కవకాశములు లేమిచే ఆయాభాషాపుత్రు లుత్సాహము నుండుట సంభవింపలేదు. ఇటీవల విశ్వవిద్యాలయమునకు బయట ఆంధ్రరాజీ యావసరములచే దేశ

భాషలయందు కానవచ్చిన వికాసముచే నానియెడల కలిగిన యాంక్షాశన నలన మన విశ్వవిద్యాలయ పద్ధతియు బాగుపడుముహూర్తము వచ్చి నందులకు సంతసించుచున్నాము. రెండు మూడేడుగ మన విశ్వవిద్యాలయమునను దేశభాషా సమస్యలు ప్రముఖములుగా విచారణకు వచ్చిపని అందులో కడచిన అక్షోబరు మాసమున ఉపసంఘముల ప్రశంసయు కలిగి తెలుగు, అరవము, కన్నడము, మళియాళములకు ప్రత్యేకము ఉపసంఘము లేర్పడవలెనని తీర్మానింపబడెను ప్రభుత్వమువారికి నీ తీర్మానమును బంపగా వారు తీర్మానము సంగీకరించుచు నుత్తరువులను పాలించినారు. ఇందులో గూడ దేశభాష లే బోధనాధారముగా నుపయోగపడ వలయు నను రామా రామణింగారి యుపక్రమము ఫలవంతమయి గా సర్వోహాల్డు స్థూలముగాను సూచించిన దేశభాషా విశ్వవిద్యాలయమును ప్రారంభముగా నేని దేశభాషలు స్వస్థానమును స్వీకరించిన వగు ననుటకు సంజేహములేదు. ప్రభుత్వపు వారి యుత్తరువు ననుసరించి యేర్పకజోర నుపసంఘములలోని ఆంగ్లభాషసంఘమునకు సరి యెంవారిని నియమించుకొని మాయూర్ధము ఆంగ్లమువంకకు పనిచేయు నిశ్చయించుకొందురుగాక యని నమ్ముచున్నాము.

శివస్వామయ్యగారు-విద్యాదానము.

మన గవర్నరుగారు తంజావూరు కరువునా పల్లి జిల్లాలలో పర్యటనము చేయుటనుజేసి సామాన్యముగా జేరియుని గా శివస్వామయ్యగారి ప్రజాహిత పరిశ్రమ బయటపడినది. తిరుకాటు పల్లి యనునది యొక పెద్దగ్రామము. రైతుప్రేమ నున కైదుమైళ్ల దూరమున తి జావూరు తిరుచునాగిల్లకు మధ్యదారిని నున్నది. ఆ కరిసరము లలో నెన్నియో చిన్నచిన్న యూల్లున్నవి ఈ యూల్లనండి విద్య గణించువిమితము బాలుగు తంజావూరుగో తిరుచునాపల్లిగో పోవుచుండుట సంభవించు చుండెను. శివస్వామయ్యగారు ఆట్టి యనను కులమును బాపుటకునై పదిసంవత్సరముల క్రిందట నీ సామాన్యముగు తిరుకాటిపల్లియందుండిన స్వల్పవిద్యాలయమును తమ విచారణ క్రిందికి తీసికొని క్రమక్రమముగా దాని నభివృద్ధి చేసికొనుచు వచ్చినారు. ఇదివరకు నీ విద్యాలయమునకునయి శివస్వామయ్యగారు లక్షరూపాయలకు పైబడి వ్యయముచేసి యున్నారు. ప్రతిష్ఠాపన విరాతంకముగా జరుగుటకు తగిన మూలధనమును వికముంగు ఇయ్యవచ్చునది! తాము సంపూర్ణముగా నితరవిధముల పని కలవారయ్య ను నొక్క విద్యాలయమును తమ యధీనమున నుంచుకొని ఇంతకాలము దాని మేలుకీటులను కనిపెట్టి స్వంతధనమును విస్తారముగా కర్చుచేసి ఇంత పాటుపడుట నిజముగా శివస్వామయ్యగారు వంటివారి యెడల విక్కిలి ప్రశంసనీయము. ఉత్తమ పదవులలో నుండు హైందవు లెల్లరును సీరితగా తమ సామాన్య దినచర్యతో గూడ మరి యొక ప్రజాహిత కార్యమును గూడ నెరవేర్చు లేని నున కెంతోలాభము సమకూరుననుటకు సంజేహములేదు. జీవయాత్రయందు డిట్టియనుబంధప్రయత్నము పెట్టుకొనుటచేత దేశోపకారము మాత్రమే కాక స్వోపకారము కూడ కలుగునని వ్రాయలేగి యున్నది. దినచర్యలో నిర్బాధముగా నిర్వహింప

వలసిన ధర్మముతోపాటు విచ్చిముగా పెట్టుకొనిన భవిష్యంబు ప్రేమచే అభిమానకార్య మొనర్చి దానిని నిర్వహించుటకు తలకొనినయెడల ఏక ప్రయత్నముచే గలుగు భారము పోషించి అనుబంధ ప్రయత్నముచే కలుగు మానసానందము జీవితము నడచిన వానాది యెల్లప్పుడును వికాసమును మానవులకు కల్పించగలను. ఈరహస్యము నెరిగినవారు కార్యమునే పాశ్చాత్యులు ఎల్లప్పుడును తమ సామాన్య ధర్మముతోగూడ నొకటానుబంధ జరిగ్రమను పెట్టుకొను చున్నారు. విచ్చిముగా సభిమానముతో ప్రతివాడును తనదిచర్యను సంబంధించి వేరొక విషయమున పనిచేయుటను తేసి అవిషయమున నుత్కృష్ట ఫలములు కలుగుటకు గూడ వీలగుచున్నది. సైనికోద్యోగములలో నుండినవారు ఉత్కృష్టముగు గ్రంథములను వ్రాసిపెట్టినారు. పురాతన పుస్తకములను సేకరించుట కొందర నాకర్షించినది. మన ప్రాచ్యోభిర పుస్తక భాండాగారమున కంతటికిని సైనికోద్యోగములే కారణ భూతులు. స్వంతదవ్యమును కల్పించేసి వ్యవధి కాలము నుపయోగించుకొని వీరు చేసినవివలన గ్రంథములన్ని యొకటి నేటికి మనకు నుపయోగ కరములు కాగల్గినవి. కలెక్టరుగా నుండిన నువెలుగూరు అభిమాన విషయముగా చరిత్రను స్వీకరించి పనిచేయుటచే మనకు విజయ నగరసామ్రాజ్య చరిత్ర సమకూరినది. పాశ్చాత్యుల యభిమాన విషయములకు సంబంధించిన సంగతులను దడపుమేర మహాచరిత్రములు కన్పట్టినపు నగరములలో విశ్వాభిరకుసుగా నుండునాడు వ్యవధి దొరకినప్పుడు తనగ్రామముతో నూతనభక్తిని వ్యవసాయము చేయుచు గ్రామ వాసులనును ప్రాంతవాసులకును మార్గదర్శకుడగు చుండును. ఇట్టి యనుబంధ పరిశ్రమయే మన ప్రముఖులు నవలంబించి విరాడంబరముగా నిర్వహించినగాని తమకై నీవంతయు జీవితమున నుపయోగించినవారు కాబాలరు. ఈ తెరపున ప్రవర్తించి శివస్వామయ్యగారు పెద్దలైనవారు తమ దినచర్యచే మాత్రమేగాక యితరవిధములను దేశమునకు నుపయోగకారులు కావచ్చునని తెలియజేసిచుండుట మిక్కిలి ఎంతసొచుచున్నాము.

భారతజాతీయ భావోద్వేగము

కన్న సామంతులయొక్క ఈ ప్రయత్నమునకు దేవునివలన మండలమున నుపకరించుచు క్రైస్తవకాళాపాశ్చాత్యులగు గౌ. కెరెడు పిట్టెండిగుగారు భారతజాతీయభ్యుదయమునకుఁబడి కొంత ప్రస్తావించిరి. ముప్పది సంవత్సరములకు లూర్యము మన శారంతలకు ప్రాచ్యమంతర మాత్రమున ప్రతిరస్తువున ప్రతివిషయమున నొక భూమివలన దూరము, పాశ్చాత్యులకు వంతమాత్రమున ప్రతిదియు గౌరవ నీయమనియు ప్రయోజనకరమనియు విశ్వసించు మండలి వారట. ఇప్పుడు ఆ యభిమానమునకు తలకొనుచేసి, విదేశీయమైన వానినన్నిటిని గర్హించుచు, వ్యవశీకములకన్నిటిని ఆ వివక్షతో నాదరించుచున్నామట. ఇట్టి తీవ్రాభిమానములు మాడవనియు, దేనియందొంత మంచియున్నదో గ్రహించి దానిని సామ్యరూపితో నాదరింపవలయుననియు గౌ. పిట్టెండిగు గారు బోధించినారు. ఇదియెంతయు సుంజరముగా నున్నది. కాని వీరవచములందు స్ఫురించుచుండు వివరత భారతజాతీయభావోద్వేగముమాత్రము యధాముకాదని మర్యాద మైశ్వర్యత్రేయి ర్పించిన విషయము నిచటకుదహరింపదలము:— “పాశ్చాత్య ప్రపంచములో నెల్లసంవత్సరమున జరిగియేకాంతరవాసమును గాంతింపుట కష్టకౌత లాభదాయకము కావేరదో జాతికినినట్లే లాభదాయకము కావేరదు. అట్టి తీవ్రములక జాతీయవాదము వికాసము నందజాలక పాశ్చాత్యులమై పాశ్చాత్యులక విజ్ఞానమును గోల్పోవునటను సందియములేదు. కాని భారతీయ ప్రజల తన వివరత జాతీయభిమానోద్వేగమున వాగోపించునపుడు గౌ. పిట్టెండి గుగారు బహుగా మొన్నటి శాసనసభాచర్యను మనము నందినకొని

మాటలాడియుండును. ఆ సభలయందు వ్యక్తమయినవారి యాభిమానములట్టి, విశేషముల యెడభారతీయులకు సుపూర్ణ మనుభవ్యము కలిగింపడుట పారదాటు. విదేశీయమైనను నుద్ధాత్తుల మొదలభారతీయులకు సుపూర్ణాభిమానము కలదనుటకు వలయునంత నిదర్శనములు నూపరున్నాను. విదేశీయులకు విద్యభ్యసించు విద్యార్థుల కిచ్చుమును చేకవించు నిత్తుటికంటె నెక్కువ చేయుచునుకోరికయు, ఇంగ్లాండునందలి ఇంజనీరులను కర్మాగారములలోకిని, వైద్యశాలలోకిని పంపించి అధికముగా జేర్చుకొనుచును కోరికయు, విదేశీయుల జాపానయుక్త వ్యాపారగాడివాడి విధానములకు సేర్వకొనవలయునను కోరికయు, పాశ్చాత్య విజ్ఞానల సలహామీద గ్రామకంఠాభివృద్ధి నొనర్చుకలయునను కాంక్షయు, ఇంజనీయు విదేశభాషలులక భారతీయులకు గల గౌరవాభిమానములకు నూతియగుచు యభిమానమునకు నేలొలుకు తేనెదగ్గరే నాదిగోగుగా పాశ్చాత్యులను విషయమై యిదివరకుండిన కష్టత నూత్రియింపుట విచ్చిన్నమైనది. ప్రపంచమునందలి ఆచరణీయములన్నియు పర్యవశేషములకే సుసంబంధమున్నవనుభవము యిప్పుడు వీడిపోయినది కానికామున నెంతయు ప్రశంసించియున్నాను వ్యక్తియు క్షయము వ్యక్తికలతరహితముగా పాశ్చాత్యులను వెలిసికొని దానిని మెలించించి, మన మితరులకుండి పాతకుల నెల్లగొనుచున్నామో యట్లే మనయొక్క యితరుల సేర్వకొనవలయు పాతకులకుడ గలవను సదభిప్రాయ మొకటి భారతీయవాదములకు సద్భిప్రాయమన్నది. ప్రపంచములోనియితర జాతులతోపాటు సమానముగ తలనెత్తుకొని మనకు మన మొంతసేర్వకొని యంతరవేరు మనము మనభావ్య విజ్ఞానవిధి నుండి యానుగ్రహించుకలయునను నల్లప్రాయ మంతరించుచున్నది. ఇదియునే జేక మన మతీతరదేశముల కేంద్రముగాడ సామంతియును సంబంధములేదను తీవ్రవాదులెవరైననుండిన సంగతులక. అల్పసంఖ్యాకులగు బ్రిటిషు యభిప్రాయములు జరిగిభిప్రాయములను నూతనము జాలవు. పృథ్వీనికేరూఢిప్రాయము నుండియొక్కమన్నును దానిని సర్వసాంప్రదమునవిధించి చేయకాదు. ఇటీవల నొకభారతీయ ప్రముఖు డాదివచనములకూడ నీవికాలవాదములను నూతించుచున్నది. “ఇంగ్లాండులో భూవలని సేర్వకమనొని వానివారి యెట్టియులను నెల్ల పాపించుకొనుచు యెట్లునై యచటను భూవలకుల సేర్వకమనొని, స్థిరవాసులకు భూస్వాములను కొందరు ఆంగ్లేయులై యచటనుండినవో వాగుండును. అట్లునేనీవో పైందవాంగ్లేయులమేమునవలె కృతములు వారియన్వేషణ ఆదర్శములు వాచితవి దేశములోని సాంఘికరాజకీయాభివృద్ధి యంతయు సక్రమముగా నడువగలను. పాశ్చాత్య ప్రతియ్యు అన్వేషణభార పునర్వనమున నొనగూడు లాభమును నుకతించిన యావచనములు ఉత్తమ భారత జాతీయ కర్తవ్యమున ప్రకటించుచున్నది. బ్రిటన్ దేశమున జనానుదేశమును గాంతిన యభివృద్ధి యంతరవర పాశ్చాత్య ప్రాపంచిక వికాస కారణమున గల్గిందో భారతీయు లింకను మనకలేదు; కావున భారతీయులు అట్టి వికాసమునకు నడవక నెక్కుటికిని నిచ్చుగింపకు. ఈ కారణములవలన రాజకీయస్వాతంత్ర్యము కాంతింపుట ఏకాంత వాదకాంక్షగానవ్వయుండుట కేవలము పారదాటును.

రైల్వే యాదాయములు.

యెడల మోరావోరిగ జరుగుకాలమున వ్యాపార వ్యవహారములకు ప్రభుత్వమునకుటలేత రాకపోకలు కష్టములై రైల్వేయారాయములు తగ్గుట సమాజము. ముదేశీయులను నిట్టి సహజసిద్ధియే కావచ్చుచున్నది. కడతిన పదముడగ లేదో వంతయు పారతంత్ర్యములను గలిపిన సంవత్సరమున దేవాళ్ళు ఇంకెలలో బోల్చిమాడగా పకనొకండు లక్షలను 1913-14 లోని అదేవార్షపు అంకెలలో బోల్చి మాడగా ఇకవదిరెండులక్షలను తగ్గుట కావచ్చు చున్నది. అయిన నీతగ్గుటకు ఉత్తరయుండియో యువదారులకును అర్హా ఇకపదాయలకును మాత్రము చెందును మన దక్షిణ రాజధానికి చెందకయుండుట గమనింపదగిన విశేషము. ఈ దక్షిణ రాజధానిలోని రెండు రైల్వేలును నెప్పటికంటెను నెక్కువయే సంపాదించినవి. ఈ యెప్పుడులేక ముందు నీని నిజముగా మొత్తమునాద నష్టము ఇంకను పొచ్చుగా నుండి యుండుట!

పారిశీక విషయములు.

మొన్నటిదినము ఆంగ్ల ప్రజాప్రతినిధులలో పారిశీక విషయములను గురించి ప్రశ్న చేయగా బ్రిటిషు సభ్యులకు ప్రతినిధులకును పారిశీకముకావేరి నుత్తరప్రత్యుత్తరములకు జరుగుచున్నట్లును పారిశీకరాష్ట్రములవలనంతకు కలపకరాష్ట్రమై యొప్పుటకు నేమి చేయవలయునను సమస్య విచారింపబడు

సానిక వార్తలు

దీపములనేళ:— నేడును రేపున సాయంకాలము 6-9 గంటలకు దీపములు వెలిగింపబడును.

కాలమానసితీ:— నిన్నటి యభివృద్ధి 88-8 డిగ్రీలు; అధమాష్టమితి 71-4 డిగ్రీలు

కెలలు మ్రామ్మలు:— రెవరెండు జేష్టు మా లింగుగాను ఆసన్నాత్తుగా చనియునందులకు యాపాతకాల మ్రైసరి దిపాస్తుమెంటువారి పృథ్వీయు ఈనెల ౧౧-వ తారీఖున జరుగను.

తరాలా ప్రకటన:— ఇంగ్లీషు మెయిలు ఓడ రేపు ఉదయము 8 గ. బొంబాయిరేపు కచ్చిచేరున. అందు సారము, బాబులు చెన్నపురిలో సోమవారము 6వ తేది సాయంకాలము బట్వాడా చేయబడును.

నక్షాభాగము బ్రహ్మసూత్రము:— రేపు సాయంకాలము ౬ గ. బెంగాలుంకిడి సమీపమునందును నెంకరి అణ్ణాపిల్లపిడి ఉపాసనమందిరములో సి. పి. రావు గారు ఆంగ్లభాషలో ప్రార్థనను జరిపెదరు.

మురగి గానసభ:— మర్యాదబాద్వికృత వారా యజ్ఞమొదలపిడి 24 నెంబరు కలిదివారున్న నెట్టి శత్రుయుల 1915 ను. దేశంబున 5 తేది ఆదివారము సాయంత్రము 4 గంటలకు వద్యాచనీబాయి కల్లు శీతాకల్యాణ కాలక్షేపము అభినయముతో జరుపబడును.

శ్రీ పళనియూండవర అన్నదాన సమాజము:— మై సూజనుబారు, చెన్నపట్టణము నాటుపిల్లారి కోవిలపిడి, వి. శ్రీనివాస మొదలొనెనా పూజానరతుల రేపు ఆదివారము వారు సుమారు 150 భిక్షులతోనుండ వడ్రా సోమేశ్వరులకు పదార్థములతో అన్నదానము చేసెదరు.

మహాజనోపకార సంఘము:— ఈసంఘమువారి తరపున రేపుసాయంకాలము ౧౧ గ. రామపురము వెంకటగిరి రాజాగారి సుత్రములో వచ్చుచున్నకల్యాణలో అనవంపిరులగు సి. ఆర్. గోవిందరాజులు మొదలియగుగా “దేశోద్యోగము” అనువిషయమును గురించి ఉపన్యసించెదరు. రైల్వే శిక్షస్తావాది వి. నుంగరనేక మొదలియగుగా అభ్యుత్థితిను వసించుచును. యన పి. సి. వి. జంతుప్రవక్తము:— ఈప్రవక్తపు గౌరవ కార్యదర్శిగాను వాకి ఈక్రింద కనుబరచినవారు చందాబంపినందుకు వందవకు లావరించుచున్నారు:— శ్రీకృష్ణుడుగాను శ్రీమైశూరు మహారాజాగారు, గౌ. శర్వాజ్ జాలిగు గారు, గౌ. డబ్బుశీలిపు గారు, శ్రీపీఠాపురమరాజాగారు, శ్రీరామరాధపురము రాజాగారు, ఉదయార్ పాలెం జమీదారుగారు, కెలపల్లియ జమీదారుగారు, యన్-ఆర్కీమేజగారు, ఆర్ గి.రాజగారు, కాన్యట్టను జి. మోచ్చి-మరిగుగారు, బార్పత్తు కె. పి. వల్లుగపిల్ల గారు, పి. కృష్ణస్వామిసెట్టిగారు, జె. రామదాసుగారు. రావుబహదరు జి. శారాయణస్వామి సెట్టిగారు, రావుసాహెబు- సి. కన్నునుసెట్టిగారు, హరినావిహేన్దిగారు. వంద య్యసెట్టిగారు ఒకవెంశీస్వయం బంపిరి.

యందునెట్లును మునుభిముగా జరుగుచుండు విచగ్న పూర్తియగుచుండు నింతింతె విశేషము తెలియబడును నెరియుండ లేదనియు రాజప్రసాదము ప్రభువుగా రిచ్చిన ప్రత్యుత్తరములొకపుద్గపులను వాకర్షించిన కనుటకు సందేహములేదు. పారిశీకమునకు మనకును రాజకీయముగా నన్నిహితవంబంధ ముండుటలేక పారాస్థ్యమున జరుగు సంభరములయెడ మన కష్టకలత్రద్ధ యుండుట సమాజము. విషయముల త్వరలో తెల్లకలగుట గాని యని నమ్మచున్నాము.

చీనారాజ్యము ప్రజాసత్తాకముగా నుండునా?

ఇటీవల యూని కేగాడు చక్రవర్తియగుటకలిగినను ద్విములు జరుగుచున్నవని శార్వలో మాచయకులు చెదవెయే యున్నాను. నేటితంత్రీవార్త నురియుక్కుటి ఇంకొక విధముగానూడ ప్రజాసత్తాకమునకు భంగమును నూతించుచి ప్రకటించబడియున్నది. యూని కేగారి నొకవిద్వ కలుడు. ఆ విద్వను ఇకవరకు క్షీణిగా సామ్రాజ్య సింహాసనము సద్ధిపించి యుండినరాజపురమును వివాహమాడ నున్నాడట. ప్రాచీన రాజ్యవంశమును తన వంశముతో నెవరేనీ సామ్రాజ్య విహారంబునకుండు నంతటికి సంపాదకులు చేడనలే సహమాన యూని కేగారికి జనియించినతేమో ఎరుగు చెప్పగలరా? అట్టి కద్దలి చీనాబలమునకే బునాదియగునా?

బరోపా మహా సంగ్రామము

ఇటలీ పాల్కును రాష్ట్రములు - ఇటలీ రాజ్యాంగసభలో ప్రసంగము

బాల్టికు సముద్రమున ఆంగ్లజలాంతర్గాము ఏబది జలాంతర్గాములు లున్నవి.

ఆస్ట్రీయా మంత్రుల రాజీనామా - ఆస్ట్రీయాలో జర్మనుల ప్రాబల్యము హెచ్చుట.

జర్మనుల పాపములను తటస్థులందఱును కుంభకోననలెను.

ఆ మెరికావారిని రూజువెల్టు గారు నిరసించుట.

ఇంగ్లండు

దొరతనమువారి యుద్ధకార్యము క్రమణిక.

అండను దేశంబున 1.— యుద్ధమును తీవ్రముగ నమలుటకు దొరతనమువారి కొత్త కలకలములు కొక సంఘము నేర్పాటు చేయుటకు కామస్పృశభావని యన్నికటలవారును ముచ్చటించుకొనుచున్నారు.

వలసపోవుట.

అండను దేశంబున 1.— బ్రిటీషు దీవులనుండి కలకలభోవుచారందరికిని రహదారి చీల్చుబందలెను. ఈ చీల్చు రెండు కొంతవరకులకు వైగా నిచ్చినదిగ నుండకూడదు. వైవిక సేన యుద్ధవర్తనన కయనువారల చీల్చు సంబంధ 15 తేది కిటికల యిచ్చినదిగ నుండలెను. తృప్తికరమైన కారణము అన్న నే కాని యీ చీల్చు ఇయ్యబడవు. అని మాటలు వారి చేయబడెను.

లాయడ్ బాగ్ గారు.

అండను దేశంబున 2.— లాయడ్ బాగ్ గారు కేటికన మన కొంచెమవ్యవస్థకనున్నందున ప్రకృతివ్యవస్థ గాని యుద్ధసంఘమునకు గాని రాజాంకపోయిరి.

గూఢచారి మరణాదండన సమర్థవించుట.

అండను దేశంబున 2.— మెరియొక గూఢచారి కేటి కనమన నాతడుచేసిరి.

నాకామట్టడి.

అండను దేశంబున 3.— కామస్పృశభావని కథనము నలుపుటకు గోరేపుడు బాల్టికు గిట్టరికి—మనము నాకామట్టడి గాంచితిమేకాని తాటస్థ్య కేళములద్వారా జర్మనీయులకు సామగ్రియై పోవుచున్నది. ముఖ్యముగా బెలాంతుదేశముద్వారా అది నేను నే పోవుచున్నది. అది నే నేను నుండు నుండు సామగ్రియై పోవుచున్నది. బెలాంతుదేశము నెగిరి పోవుచున్నది. బ్రిటీషునుండి బెలాంతుదేశము రెక్కలగా పోయినది. యధార్థము. అయిన దొరతనమువారి ధికారము వహించినదియు లేదునుచుపోవుటలేదు. బెలాంతుదేశమున కెక్కుమందియు చురుకనింజల కయము నెద్దది. సాధ్యమైనది తృప్తికరముగా దొరతనమువారి దీక్షయను అహంకారమునకి దెచ్చుచున్నది. మామూలు భగవత్ మార్గ రీతి నుపసంహరించి యాకస్మికముగా దొరతనమువారికి దెలిపెను. చురుకు జర్మనీయులకు బోకుండ మార్గరీతి నుపసంహరించుచున్నది. దొరతనమువారి తాటాడింపుచున్నది. నెదర్లాండు విశేష వ్యాపార సంఘమువారికి తొడకులే కాక మార్గరీతిను తయారుచేయు కార్యకర్తలను రెక్కలను తయారుచేయుటదిన కరములేదునుచున్నది. ఈ కరములకు ఏలనునట్లు ఆశ్చర్యపుడు బ్రిటీషు మనస్థితి కిటికీయును పేర్పాటు చేసితిమి. నాకాదగ్గ మట్టడి కిటికీయు నెదుట తదనకు యధార్థముకాదు. తటస్థతేతములకాదు. కేటోధము కలగకుండ విశేష జ్యేష్ఠివారి నెత్తుకొనుటకు నాకాదగ్గ మట్టడి నెదరేర కేటో.

కిచెనరు ప్రభువు

తమయొద్దగమున స్వీకరించుట

అండను దేశంబున 2.— కిచెనరుప్రభువు యుద్ధకార్యలయమున ప్రతిదొడ్డగమున స్వీకరించిరియు, వారు యుద్ధ సంఘమున సభ్యులనియు ఆస్ట్రీయనుంట్రిగారు పార్లమెంటు ప్రజలకభిమతి వల్లబడిరి.

ఇండ్రజన్యుల బిల్లు.

అండను దేశంబున 2.— చిన్న ఇండ్రజన్యుల కన్నుల హెచ్చుకూడదన బిల్లు ఈదినమున ప్రజలకభిమతి వల్ల రెండవసారి పునరుద్ధరించెను.

బ్రిటీషువారి కష్టములు.

అండను దేశంబున 2.— గత మాసమునందులకు లూనవగరమునను తత్పరివరమునకు, బ్రిటీషువారు 77000 మైని కల వస్తువులనిరవయు వీరికి భారతీయులు కనడియనులు కలసియు, గల్లిపోలిలో ఆస్ట్రీయనులకు 27000 మంది సమనివలవస్త మైరియు లెన్నెంటు గారు ప్రజలకభిమతి నుడివిరి.

డిల్లి విషయమైన వ్యయము.

అండను దేశంబున 2.— డిల్లీగర విషయమున వ్యయమును ఈ సంవత్సరము తగ్గింపవలసినది పార్లమెంటు ప్రజల సభలలో నర్ ఎద్దెను కాన్సు వాటుగాను నూచించిరి. ఈ విషయమున బిసగబడిన మొత్తము ప్రారంభించబడిన కనులను నెరవేర్చుటకు సరిపడు స్వల్ప మొత్తమే యున్నదనియు, ఇంకను తగ్గింపిర యెడల పూను చేసుటయు, నాకర్థము తగ్గించుటయు సంభవించుననియు ఛాంబర్లెన్ గారు ప్రకటించి మిచ్చిరి.

ఒక యోడ మెట్టబుట్టు

అండను దేశంబున 2.— శ్రీమాయాత్మకుండి నాల్గు నకుపోవు నాకయను మెరిగొఅనునది గుడ్వీన్సువద్ద మెట్ట యెక్కినది.

వెండివర్తకము.

అండను దేశంబున 2.— మాంట్రెయిల్ గుంపెనీవారు వారపు రిపోర్టులో నిటుల తెలిపిరి. హిందూదేశపు వ్యాపారమున లాభములేవందనున్నది. యూరోపులో విరుదల తక్కువగానున్నది. గాన ప్రస్తుతము వెండిధరలో నూన్సు కలిగినది. త్వరలోనే వాడెములు విరివిగా కావలసినవచ్చునను మరల పురుకు ధర పెరుగ గలదు.

పారిశ్రేకములొని విప్లవము.

అండను దేశంబున 2.— పి. జి. జి. పారిశ్రేకపు పోటీను విప్లవకారులను నడిపించుచున్న నానుకులేకరిని సర్ బాదురీకుగారు పార్లమెంటు ప్రజలకభిమతి వ్యాగిమూలకము గ నడిగిరి. ఫాక్సులో నేనానిగనున్న విశేషముడకు బోధకుని పారిశ్రేకపు దొరతనమువారు వెనుకకు పిలిపించిరి మాత్రమే తెలిసినదిగాని తక్కిన వివరము లేమియును తెలియలేదు. ఈ విప్లవములకు స్వీడను దొరతనమువారు తర్రవాదులనుట కే ధారమేమియునులేదు స్వీడను దేశీయులకు నైనికశిక్షాబోధ కోద్యోగముని నుడువుట చక్కని వివరణముగను.

సర్ ప్రతాపసింగు గారు.

అండను దేశంబున 2.— వీరు ఇంగ్లాండునుండి హిందూ దేశమునకు బయలు దేరిరి.

శ్రీ రాజగారిని గర్వించుట.

అండను దేశంబున 2.— జనరలు సర్ హెన్. ఎల్. స్మితుడొరెయను గారికి శ్రీ రాజుగారు దర్శన మిచ్చిరి.

కలకత్తా చిత్రకళాపాఠశాల.

అండను దేశంబున 1.— కలకత్తా చిత్రకళాపాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడుగానున్న పాశ్చాత్యుడు రాజీనామా చేసెనుగాన నిక నాపాఠశాలకు పాశ్చాత్యుని ప్రధానోపాధ్యాయునిగా నియమించుట మాంజేసి దానిని కేవలము దేశీయచిత్రకళాబోధక పాఠశాలగానే యుంపదగునని పార్లమెంటు ప్రజలకభిమతి కింగుఅనువారకు నూచించెను. ఈవర్తమానము వారు తెలియలేదు. స్థాకప్రభుత్వమువారే పరిపరిచిరియును నేనేమియును వారికి తెలుప నవసరములేదని ఇండియామంత్రి చేంబరులేనుగారు నడివిరి.

స్ట్రీమరును తేల దీయుట.

అండను దేశంబున 2.— మెరిగొ అను స్ట్రీమరును తేల దీసిరి. అది నాల్గునకు వల్లినది.

దొరతనమువారి యశ్వపోషణము.

అండను దేశంబున 2.— ఫ్రాన్సు రష్యా జగ్గరీ ఆస్ట్రీయా దేశముల దొరతనమువారు వెక్కిరింపకర్తముల నుండి యుత్తమాశ్వ నిర్మాణమునందు శ్రద్ధకహించియున్నార. ఆంగ్ల దేశపుదొరతనపువారి పురు ఆస్ట్రీ కలంపుతో కర్షణ మును నీవకరించుట కంగీకరించిరి. మరిరెండు ఉత్తమాశ్వ ములుగూడ యజమానులచే నుచితముగ దొరతనమువారి కియ్యబడినవి. దొరతనమువారి కొకసలమును కొనుపదర్తించి యజమాను లీయశ్వరాజముల నుచితముగ నిచ్చిరి. వాకరుగారి గుర్రము యుద్ధము లేనికొబలలో 2 లక్షల పానులు వెలగలిగి యుండెను. కాని ప్రస్తుతము చుండగా నుండుటచే 90 వేల పానులు వెలచేయునని తేలినది.

బాల్టికుసముద్రమున ఆంగ్ల జలాంతర్గాములు.

అండను దేశంబున 2.— అండను దేశంబున 2:— జలాంతర్గాముల బట్టుకొనుటకై జర్మనీవారి యుద్ధనౌకలు రాత్రింబగళ్లు ప్రయత్నించుచున్నవి ఇకముందు ఆంగ్లజలాంతర్గాము లానిముద్రమున జొరకుండ నిదురాయున్నవి. కాని ఈ నముద్రమున నిద్రకే 50 జలాంతర్గాము అన్నవని తెలియ నచ్చినది కొంచెమేగముగానున్న విశేష ఎక్ ఫేంజికం వెని వారికి తెలియవరచెను.

మరణము.

అండను దేశంబున 2:— సర్ హెన్సు లై ఫెరుగారు మరణించిరిని తెలియవచ్చినది.

ఆస్ట్రీలియా

ఆస్ట్రీలియాలో గోధుమలపంట.

అండను దేశంబున 2:— ఆడిలెయిడ్. ఈసాము 1909 కొట్ట 270 లక్షల బుమెలుల గోధుమలు పండునని దొరతనము వారు లెక్కచేసిరి. ఇంకపంట యేసాములకును లేదు. ఈసామునందు గతసాముకంటె 3 లక్షల గెం వేల యకరము లెక్కువగా నేవ్యము చేయుడెను.

అండను దేశంబున 2:— మెల్బురన్—విక్టోరియాలో గోట్ట 70 లక్షల బుమెలుల గోధుమలు పండునని ప్రాటిస్తు ప్రతిక ప్రాణుచున్నది. దొరతనము వారిపక్షమున గోధుమ వ్యాపారమును 1000 కి గెంతున బ్యాంకివారము నడుపుచున్నారు. ఖరీదులు నిలకడగానున్నవి.

కెనడా

కెనడావారి ఆగాయవ్యయములు.

అండను దేశంబున 2:— ఒటావా — ఈసామునందు మొదటి 10 మాసములందును మునుపటికంటె కొటి 40 లక్షల డాలర్లెక్కువగా ఆగాయమువచ్చెను. ఖర్చులలో మునుపటికన్న కొటి 30 లక్షలు తగ్గెను. అది ఆర్థికమంత్రి లైటు గారు చెల్పిరి.

ఫ్రాన్సు

శత్రుస్థానములమీద ఫిరంగులబారు చేయుట.

అండను దేశంబున 2:— ఫ్రాన్సులోనున్న బ్రిటీషువారి ముఖ్యకార్యాలయమునుండి యిట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. గతసాము దినములందును శత్రువుల ముఖ్యస్థానములమీదను ఫిరంగులమీదను ఫిరంగులబారుచేసి నవ్వమును కలిగించితిమి. శత్రుఫిరంగుల ప్రతీకారము బహిష్కరముగ నుండెను. మంగళ వారమువారు గిమెకినద్ద రెండు మందుగనులను చేర్చితిమి. ఇందుకులన గలిగిన గోతులను మనము బలపరచుచుండగా శత్రువులలోకముందుగనిని పేల్చిరి. మనవారు పనిచుండి భూడి పోయిరి. మంగళవారమువారు మనవైమానికులు శత్రువిమానములు రెంటిని క్రిందికి దిగ నట్లు చేసిరి.

మంగళవారమునాడు మనవిమానములలో 20 విమానములు మిరాస్పెంటుకద్దనున్న శత్రువుల సరఫరాస్థానము మీద బాంబులువేసి గృహములకును ఆయోమార్గమునకును సానుగ్రీకిని నవ్వము కలిగించెను. పరిశోధకుడు బోయియున్న రెండు బ్రిటీషు విమానములు మురిరా లేదు.

కురానువారి ప్రకటనము

లండను దేశంబున 3:— ఫిరంగి యుద్ధము
లింకను జరుగుచున్నదిగాని మునుపటివలె తీవ్రము లేదని
పేర్కొనవలయును ప్రచురించబడినది.

ఫిరంగి యుద్ధము

లండను దేశంబున 3:— పారిసు-ఫిరంగి యుద్ధము తీవ్ర
మయ్యెను. ఆగ్నేయలో ఆకసుపు టా రెప్పిద్దో పయోగింపబడినది.
జర్మనీయులు ఆగ్రానుమీద ఫిరంగుల బాగుచేసిరి. సోమిక
దక్షిణమునను యెఫ్రెన్సునదనకు మండగనలతో పోరాటము
జరిగెను అది ప్రకటించబడినది.

వర్తకపు టాడలను గొనుట

లండను దేశంబున 3:— పారిసు-టాడ కేపు లధికముగ
నుండుటవలన గంగ వర్తకపు టాడలను గొనుటకు ప్రాంచివార
తననువా రాలోచించుచున్నారు. వీనిలో గొన్నిటిమీద ఖనీ
కృతమైనవలయు గొనిపోవడును.

కురాను సర్వ ప్రధానసేనాని.

లండను దేశంబున 3:— పారిసు- జవరలు బాప్రేగారిని
ప్రాప్త్య సేనకంటెకును సర్వ ప్రధాన సేనానిగా నియమించిరి.
అధిని చేతనులు కావ్యాలయమువారి పరిపాలననుండున్న
సేనలకు తనకు బాల్కను రాష్ట్రములందున్న సేనలకును తక్కిన
సేనలకన్న తక్కిన గూడ జవరలు బాప్రేగారే సర్వ సేనానిగా
నుండును. యుద్ధమున ప్రాయశఃగిరి తేమియును లేదు.

రుమ్యా

రమ్యావారి విజయము.

లాహోరు దేశంబున 3:— లండను దేశంబున 2:—
రెండు రోజులకు పోరాడిన యనంతరమున తురుష్కు సైని
కులు వాని గోరవర దక్షిణ భాగముననుండు రెండు స్థానముల
నుండి తిరిమివేయబడిరినియు, వారిపైను వెనుకకు చూడక
వచ్చిన దిక్కు పారిపోవుచుండిరినియు, పారిపోవుచుండిన
తురుష్కు సైన్యములను రష్యన్లు వెళ్ళాడుచుండి రనియు,
రష్యావారి ఉద్యోగులు ప్రచురించిరి.

ద్వీప్ సుగ్గ రీగా నగరమున రష్యన్ల సేనలు.

లాహోరు దేశంబున 3:— లండను దేశంబున 2:—
పెటిటు పేరికను ప్రతిమ ట్రాగ్రాడు విశేషముగ ద్వీప్ సుగ్గ
రీగా రంగమున పడునైదు దినములు వసించెను. ఈ రంగము
లోని సైనికులు నమృతము కలిగి కడు బలవంతులై యున్నా
రని ఇతడు తెలియజేసెను. నిజమైవోయియును. ఆయుధ్యపరి
కరములను విశేషముగ కలవు. శత్రువుల కలపడుదని అధికా
రు అత్రువు నిర్భయో రష్యన్ల సైనికులు క్రమ సేనాముఖ
మును తత్క్షణమే చిత్తి వేయగలరు.

ఇటలీ

విసాంజోరంగము.

లండను దేశంబున 3:— రోమున విసాంజోరంగమున
పొగమంచు నిరంతరము క్రమియించుటవలనను వర్షము కుంభ
కృష్టిగ నురియుచుండుటవలన యుద్ధకృత్యముల కాటంకము
కలుగుచున్నది. శత్రువులొకస్థితిగముగ వైవిధ్యముగా వెంటనే
వెనుకకు గొట్టితిమని ప్రకటించబడినది.

ఇటలీవారి ప్రకటనము.

లండను, దేశంబున 2:— రోము- ఇటలీ రాజ్యాంగసభ
శేషము జరిగినది. ప్రత్యేక సంద్ధి చేసికొనకుండుటకు తక్కిన
దేశములవారితోపాటు ఇటలీవారుగూడ నంగీకరించిరి. గ్రీసుతో
రాజీనామా కుదురుననుటకు తగినకారణములుగలవు. సెర్వీయా
వారు స్వతంత్రులుగా నుండుట ఇటలీవారికి చాల ముఖ్యము
సెర్వీయాను ఆస్ట్రీయావారి కైకముచేసికొననవో ఇటలీకి
చాల నపాయముకలుగును గాన సెర్వీయాను ప్రత్యేక స్వతంత్ర
రై రాష్ట్రముగనుంచవలెనని ఇటలీవారు ముఖ్యముగ కోరెదరు
సెర్వీయా సేనలు బలవంతులు ఆంగ్లసేనా సేనలు
కత్తికంచనలతోడ కనిపేయుచున్నారు పగతీర్చుకొనటకు
తగినతరుణమున కాదుగాయము ఇటలీ సేనలు ఆడియాటికు
నందున్నవి ఈ సేనలకు ఆహారపదార్థములను ఆయుధసాను
గ్రులను పుష్కలముగ శత్రుముగ నందచేయుటకు ఇటలీవారు
చేయవలసినదని సంతక చేయగలరు. ఇటలీపతాకము ఆడి
యాటికున కవ్యలిఖామున కనబడినంతనే పారంపర్యమును
వచ్చు విధానము అల్బానియానుగరించి మరల వెలకొనుటకు
ఇటలీకి చాల ముఖ్యమును విషయము ఇటలీవారికి నుద్దేశ్యరా
నముగదము చాల ముఖ్యము సర్వకత్తిని సమకూర్చి ఎంతవచ్చ
మునైన నోర్చి ఇటలీవారు యుద్ధమును కొనసాగింప నిశ్చ
యించిరి అని చారను సోనిస్సు వారు నడిపిరి.

యుద్ధసన్నాహములు.

లాహోరు దేశంబున 3:— లండను దేశంబున 2:—
౧౮౮౭ సంవత్సరమున యుద్ధరంగమునకు పంపబడు సైనికుల
తర్జునా శిక్షితములనువలన దనువిల్లు పక్షమున ఇటలీ రా
జ్యాంగసభలో ప్రవర్తించును ఆ సైనికులు తమకు ౧౮౮౬ సం॥
వసంతకాలమున అగత్యమునియు అకాటికి ఇటలీవారి సేనల
న్నియు బలమును యత్న మొనర్చుటకు సేనలన్నియు అవకా
శము కలిగియుండుననియు జవరలు తెలిసిగా రనిరి.

సర్వీయా

జర్మనీ ట్రాన్సు రమ్యావారు మరల పట్టుకొనుట.
లండను దేశంబున 3:— ర రోములు తీవ్రముగ పోరి
రమ్యావారు మరల జర్మనీ ట్రాన్సు పట్టుకొనిరి.

ఆంగ్ల ప్రాంచి సేనాముఖము

లండను దేశంబున 2:— సోనికా- ఆంగ్ల ప్రాంచి
సేనాముఖమున వారావరణ మంతిరీపుముగ లేదు. బ్రిటిషు
సైనికులు సామగ్రియును వచ్చుచుండినది.

మొనాస్ట్రీర్.

లండను దేశంబున 2:— సోనికా. మొనాస్ట్రీర్ ను
జవరలు వాసిబ్ రక్షించుచున్నారు. లండను దేశంబున 3:—
దేశంబున మొదటిలేదేనాటికి సర్వీయావారింకను మొనాస్ట్రీర్ ను
రక్షించుచునే యుండిరి.

మొనాస్ట్రీర్ యుద్ధము.

లండను దేశంబున 2:— బల్గరు వేరు సేనలు నిరంతర
ప్రయత్నము చేసి మొనాస్ట్రీర్ ను ఆగ్నేయముననున్న గ్రీకు
సరిహద్దుకు చేరెనుగాని ఉత్తరమునుండి వచ్చిన సర్వీయా
జవావసేనలు మొనాస్ట్రీర్ ను సమీపించినవి.

ఆస్ట్రీయా

ఆస్ట్రీయా రాయబారి.

లండను దేశంబున 3:— వెనుక లండనులో రాయబారి
గానున్న కౌంటు మెనసెదార్పుగారు సోఫియానుండి బుకారె
స్టుకు వెళ్ళిరి ఆ మెట్టరుడంబుండి విశేషము సంతోషముగా
వత్రికకు వచ్చినాడు.

ఆస్ట్రీయాలో జర్మనీయులకుగల వలకుబడి.

లండను దేశంబున 2:— బ్యూరీచ్- నూతనముగ నియ
మింపబడిన మంత్రులనుబట్టి చూడగ సైనిక విషయమున ఆస్ట్రీ
యాలో జర్మనీయులకుగల వలకుబడి క్రమముగ వంతెనపరి
పాలనమునకును వ్యాపించుచున్నట్లు జేయుచున్నది. హోవాల్
లో పిల్లింగ్ ను పూర్వపు ఆరు రాచకొమారులు జర్మనీయు
పక్షపాతులగు గొప్ప కుటుంబమువారు. ఈతడు బెర్లిన్ లో
నున్న ఆస్ట్రీయావారి రాయబారి యుజువాడు. వ్యాపారమంత్రి
డ్యూప్ బాంకోతో విస్తారసంబంధముగల బాంకియొక్క దైర
క్త్యులతోకూడు. దేశాంగముంట్రి యుద్యోగమున వదలుకొనుటచే
పోలంపక్షపాతులకు నష్టముకలిగెను. ఈకక్షివారు పోలండు
నకు స్వతంత్రము నియ్యవలయుననిరి. ఇందువలన జర్మనీయులకు
కోపముకలిగెను. ఈవారును జర్మనీ చక్రవర్తి రాకయు
యొక్కసారి జరుగుట, గమనియము.

ఆస్ట్రీయా హంగెరి మంత్రులు.

లాహోరు దేశంబున 3:— లండను దేశంబున 2:—
ఆస్ట్రీయ హంగెరి బాత్వరముతో చేర్చ జర్మనీవారి కోరిక
యొందుకుటచే మంత్రులు రాజీనామాలు రాఖులు చేసిరిని
ప్రజలకునొనుచున్నారు. నూతనమంత్రి వర్గములో నధను
పక్షము ఇతరులకైన జర్మనీ దేశముతో బాంధవ్యముకలదు.

టర్కీ

ఫిరంగి యుద్ధములు.

లండను దేశంబున 3:— డాదెనలినునందు వారావరణ
మొకవిధమున నుండును. ఇచ్చట ఫిరంగి యుద్ధముల నేకములు
జరిగెను. తురుష్కుల కట్టడములకు విశేషవచ్చుము కలిగెను.

రుమీయూ

రమ్యావారు రుమీయూలోనికి వచ్చుట.

లండను దేశంబున 3:— రమ్యావారు డానూబియనుదిని ఇ
స్కయియును వైరులిఖామున బాటి రుమీయూలోని డోవా
బాంబుండి బాబుకునుకువచ్చిరి.

రుమీయూ సేన.

లండను, దేశంబున 3:— రుమీయూవారు ఆస్ట్రీయా
సరిహద్దున చాలసేనలను చేర్చిరి. డానూబియనుదిని రుమీయూ
వారు మూసివేయుట అన్యాయమని ఆస్ట్రీయావారు ప్రాసిరి

గ్రీసు

గ్రీసువారియోడను ముంచుట.

లండను దేశంబున 2:— బాల్కనిస్సు గ్రీకుయోడను ముం
చేయబడినది. కరాసులు నురక్షితముగ నున్నార.

హాలెండు

జర్మను హాలండుదేశములకు సంధి

లండను దేశంబున 3:— హాలండు జర్మనీ దేశములకు
రహస్యపు సంధి ఏమియును లేదని హాలండు ప్రధానమంత్రి
నుడివెను.

అమెరికా.

అమెరికావారి తాటస్థము.

నూజ్ వెల్లుగారి ఖండన.

లండను దేశంబున 1:— న్యూయార్క్- అర్జీనియాచాత్యల
నుగూర్చి యసమ్మతిని దెబ్బబట్టినట్లు జరిగినవలన రాజాలనని
తెల్పుచు నూజ్ వెల్లుగారి టిల్లు వ్యాపిరి. వ్యవస్థాపక పౌరు
లను మరణ కృత్యముల నుండి యు మాన నష్టము
నుండియు గాపాడు కొంతకే పోలియి. తెలి జి య ము
వారిపక్షమున నేమియు పలుకలేకపోతిమి. అట్టివనము యూ
డెలపక్షమునను అర్జీనియావారి పక్షమునను చెప్పివో నెరియ
లత్త్య పెట్టెదనకే గతపను నెరిమిదిమానములలోను జర్మనీవారు
గావించి యురాకములకు జర్మనీవారితోగూడ తలపడకేము
లకు ముఖ్యముగా సంయుక్తరాష్ట్రములవారును బాధ్యులై
యున్నారు.

అమెరికాలో విచారణ.

లండను దేశంబున 2:— న్యూయార్క్- హాలండు అమె
రికా కంపెనీ యుద్యోగులు నలుగురు జర్మను యుద్ధ నౌకలకు
సామగ్రిల నందించిరి లేబడిన కేసులో ప్రాప్తికొనరా ను
గురుకు దోషులని స్థిరపరిచిరి. శిక్ష నేను విధింపబడును.

జపాను

జపాను దేశపు రాజ్యాంగసభ

లండను దేశంబున 2:— టోక్యో- రాజ్యాంగసభ
సభను ప్రారంభించుచు ఆంగ్ల రమ్యాప్రాప్త్య మిత్రమందలితో
స్నేహము దృఢపడినదని వివేకముగా సేవలకు చక్కరి
గారు నడిపిరి.

జపాను.

లండను దేశంబున 3:— టోక్కియో- జపాను చక్రవర్తి
గారి కొక కుమారుడు మరణించెను.

పారసీకము

టర్కీ-జర్మనీయులకు వివాదము

లండను దేశంబున 3:— ట్రాగ్రాడు. పారసీకమున
టర్కీ జర్మనీ మంత్రులకు వివాదము కలిగినది జర్మన్లకు
ప్రముఖము శక యుచ్చరచ్చిట్లుట లాడించుచున్నారని టర్కీ
మంత్రి తెలిపెను టెహ్రానునుండి తెలియవచ్చినది.

ఫిల్లీ

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన లిఖిత వార్త.

ఫిల్లీ దేశంబున 2:— ఫిల్లీ సెక్రటరీ గారు రాజప్రతినిధి
గారి కిక్రొవార్త పుచ్చెను.

ప్రతినిధిగారు యుద్ధసామగ్రిని తైదీలను బట్టుకొంటి
మని బత్తేయా వారు దెబ్బ పుచ్చారు. ఆ బత్తేయా సరి
హద్దులనున్న పూర్వీకులైన ఆరు మైళ్లదూరమునందున్న మె
దానమును ఆక్రమించితిమి ఆస్ట్రీయావారు దెబ్బ పుచ్చారు.
గల్లిపోలీలో ముందుగనుల యుద్ధము జరిగినదనియు వచ్చి
మరంగమున ఫిరంగి యుద్ధములు తీవ్రముగ జరిగినదనియు ప్రాంచి
వారు దెబ్బ పుచ్చారు.

శత్రువులు నూతనసామరణ భద్రముచేయుటకై ఫిరం
గుల బారుచేసిరినియు కాల్యలపుపోరాటము బరుగలేదనియు
ఇటలీయులు దెబ్బ పుచ్చారు.

THE GREAT WAR.

Italy and Balkans: Statement in Chamber.

FIFTY BRITISH SUBMARINES IN THE BALTIC.

Changes in Austrian Ministry: German Influence Growing.

NEUTRALS MUST SHARE GERMANY'S SINS

MR. ROOSEVELT'S DENUNCIATION OF AMERICA.

[Reuter's Agency.]

GREAT BRITAIN

Sir Pratab Leaves for India.

LONDON, December 3.
Sir Pratab Singh Maharajah of Idar has left for India.

Audience of the King.

LONDON, December 3.
General Sir H. L. Smith-Dorrien had audience of the King.

A Steamer Refloated.

LONDON, December 3.
The Steamer 'Marengo' has been refloated and proceeded to Hull.

Question on Calcutta Art College.

Mr. Chamberlain's Reply.

LONDON, December 2.
In the House of Commons in reply to Mr. King who suggested in connection with the resignation of the Vice Principal of the Calcutta School of Art that the European Principal of the School might be withdrawn and the school organised as a genuine school of Native Art Mr. Chamberlain replied that he had no information regarding the reported resignation. The matter was in the hands of the Local Government and he did not propose to make representations to them.

British Submarines in Baltic. German Efforts to Catch Them.

LAHORE, December 3.
LONDON, December 2nd.—The Exchange Company's Copenhagen correspondent states that German warships are active night and day endeavouring to catch submarines and to prevent further entries. It is surmised that 6 are already in the Baltic.—("C. and M. Gazette" cable)

Silver Report of Montagu & Co.

LONDON, December 3.
Messrs Montagu's Weekly Report on the silver market says that reaction is mainly due to the profit taking by Indian Bazaras. There is also lull in continental demand. There seems little reason to anticipate much set back, for supplies are likely to be restricted as Mexico is not yet a seller of consequence. The approach of Chinese New Year is usually a stiffening factor and continental coinage demand is bound to revive at any moment. Apparently there is still considerable shortage of British silver coin.

Government and Horsebreeding. A Colonel's Offer Accepted.

LONDON, December 3.
Government has accepted the offer of Colonel Hall to present his famous racing stud including the well-known stallions "White Eagle" and "Royal Realm" to the Nation on condition that the Government purchases the site at Government's valuation. The Stud estimated at two hundred thousand sterling in due at anti-war prices but Captain Greer, junior Steward of the Jockey Club, values at fifty thousand in the present slump conditions. Acceptance means that Government initiates State horsebreeding as conducted for many years in France, Russia, Germany and Austria. The Stud would otherwise have been sold to-day.

Expenditure on New Delhi. Reply to Question in Parliament.

LONDON, December 3.
In the House of Commons to-day Sir Edwin Cornwall suggested that expenditure on new Delhi this year could be reduced. Mr. Chamberlain replied that the provision made was stated to be the lowest amount required to carry on the work actually in progress and obviate deterioration of plant and disbandment of establishment.

Another Spy Shot.

LONDON, December 3.—Another spy was shot to-day.

Obituary.

Sir S. Ponsonby Fane.

LONDON, December 3.
The death is announced of Sir S. Ponsonby Fane.

The Liner 'Marengo' Ashore.

LONDON, December 3.
The Wilson Liner "Marengo," New York for Hull, is holed on Goodwin.

Mr. Lloyd George Indisposed.

LONDON, December 3.
Mr. Lloyd George was indisposed to-day and unable to attend the War Council or the Cabinet.

Adequacy of Blockade.

Question in the House of Commons.

LONDON, December 3.
In the House of Commons, on the motion for adjournment, Mr. Dalziel said:—Notwithstanding the so-called blockade, commodities were reaching Germany through neutrals, especially linseed oil through Holland. He said linseed oil was essential for the making of munitions.

Lord Robert Cecil's Reply.

Lord Robert Cecil admitted that there was a large increase in the export of oil from Britain to Holland, but the export of linseed oil had ceased since the Coalition came into power. The whole question of the export of oil-producing substances to Holland was a serious matter. The Government was taking it up as rapidly as possible. The Government was informed that it was very important that we should get sufficient margarine at reasonable prices. They were trying to devise a system to secure it without allowing the oil to go to Germany. Lord Cecil said that, besides strengthening the Netherlands Overseas Trust, the Government had arranged for the books of margarine factories to be examined periodically by a firm of British accountants in order to ascertain exactly what happened to the manufactured products. Lord Cecil concluded by denying that the blockade was inadequate. He said that adroit and successful diplomacy of the Foreign Office would enable the navy to carry out the blockade successfully without causing serious trouble with neutrals.

Emigration of Eligibles. Prohibited by Government.

LONDON, December 3.
An order in Council requires every person leaving the United Kingdom to be provided with a valid passport not more than two years old. British subjects of military age must hold passports issued since 15th November. These will not be granted except for satisfactory reasons.

Government's War Policy.

LONDON, December 3.
Private discussions are in progress on both sides of the House of Commons with a view to the formation of an organization to bring pressure to bear on Government to ensure the most vigorous prosecution of the war.

British Mercantile Marine. New Warships.

LONDON, December 3.
The Admiralty has intimated to a number of shipbuilding companies that they may complete the ordinary mercantile tonnage which has been left unfinished. This is regarded as an indication that the programme of new warship construction has reached an advanced stage.

FRANCE.

General Joffre Appointed Commander-in-Chief.

LONDON, December 3.
PARIS.—General Joffre has been appointed Commander-in-Chief of the National armies of France. This includes the Balkans and indeed all the French forces except those under the Colonial Office.

Paris Bulletin.

LONDON, December 3.
PARIS.—The Communique announces that there is nothing to report.

Successful Bombardment of Enemy Positions. Reply of Enemy Artillery Weak.

LONDON, December 3.
A despatch from the British Headquarters in France says:—We successfully bombarded hostile trenches, strong points and gun positions during the past four days, inflicting considerable damage. The reply of enemy artillery was weak. We exploded two mines on Tuesday opposite Givenchy. While we were consolidating the craters the enemy sprang a mine, burying ten of our men. Two hostile aeroplanes were brought down on Tuesday by the fire of our aeroplanes. Twenty of our aeroplanes on Tuesday bombed important German supply depot at Miranment, considerably damaging stores buildings and railway. Two British aeroplanes which were reconnoitring failed to return.

The Artillery Duel. Aerial Torpedoes Used.

LONDON, December 3.
PARIS.—A communique says:—The Artillery duel increased in intensity. Aerial torpedoes were used in Artois. The Germans shelled Arras. There was mine-fighting south of Somme and at Eparges.

Government Purchase of Cargo Steamers.

LONDON, December 3.
PARIS.—The French Government is introducing a scheme for the purchase of a fleet of fifty cargo steamers in view of the dearth of freights. A number will be employed in carrying frozen meat.

ITALY.

THE ITALIAN FOREIGN MINISTER ON THE SITUATION.

Independence of Serbia Vital to Italy. Italian Flag Must Appear in Albania.

LONDON, December 3.
ROME.—In the Chamber to-day Baron Sonnino announced that Italy had joined the other Allies in the agreement not to conclude a separate peace. There was every reason for believing that a satisfactory settlement would be reached with Greece. He emphasised the importance of Serbia's independence to Italy. Serbia's absorption by Austria would be a great danger and Italy would insist upon complete restoration of Serbian independence as an indispensable condition for peace. Italy could speedily do everything to replenish supplies of provisions and munitions for Serbian army which was seeking safety on the Adriatic in spite of the gallant efforts of the British and the French enabling it to reconcentrate while awaiting the moment for revenge. The appearance of the Italian flag on other shore of the Adriatic would reaffirm the traditional policy regarding Albania which remained of vital importance to Italy. Baron Sonnino concluded by affirming the Italian interests in the Mediterranean and declaring Italy was firmly resolved to prosecute the war with all her strength and at any sacrifice.

Operations on Isonzo.

LONDON, December 3.
ROME.—A communique records that fog and incessant rain are hindering operations on the Isonzo. The enemy attempted surprise attacks, which were immediately repulsed.

Preparation for Spring Campaign.

LAHORE, December 3.
LONDON, December 2nd.—General Gallieni, advocating in the Italian Chamber a Bill authorising early training of the 1917 class, said he wanted them ready in the spring of 1916, "when, in agreement with our allies, our reinforcements and armaments will enable us to make a decisive effort."—"C. and M. Gazette" cable.)

RUSSIA.

A Russian Success.

Turks in Full Flight Pursued by Russians.

LAHORE, December 3.
LONDON, December 2nd.—A Russian official communique states that, after two days fighting, the Turks have been driven out of two fortified positions south of Lake Van, and they are now in full flight westwards, and the Russians are pursuing.—("C. and M. Gazette" cable).

Russian Troops on Dvinsk-Riga Front. In Splendid Condition.

LAHORE, December 3.
LONDON, December 2nd.—The "Petit Parisien's" Petrograd correspondent, after a fortnight spent on the Dvinsk-Riga front, reports that the Russian troops are in splendid condition and full of confidence. Reserves are large and munition supplies abundant. The correspondent does not doubt that when the offensive is ordered the front will be broken.

Russian Warships. Off Bessarabia.

ZURICH, December 3.
According to a Bucharest telegram, Russian warships are cruising constantly off the Bessarabian coast and on the shore of the Danube. Six thousand Austro-German troops have assembled at Rustchuk, where a Zeppelin has arrived.

The Russians in Galicia. Effect of Their Offensive.

ZURICH, December 3.
It is reported that, in view of the powerful offensive which the Russians are preparing in Galicia, a large German force has been withdrawn from Bulgaria and Serbia, and sent to the south-eastern front. It is also stated that several Bulgarian Battalions, instead of the promised German reinforcements have been sent to Gallipoli.

PERSIA.

The Tool of Germany.

LONDON, December 3.
PETROGRAD.—It is reported from Teheran that differences have occurred between the Turkish and German Ministers the former complaining that he is being made the tool of Germany.

Swedish Gendarmerie in Persia. A Question by Sir J. D. Rees.

LONDON, December 3.
In a written reply to Sir John Rees who asked under what leaders the Persian Gendarmerie at Shiraz were acting Lord Robert Cecil says that he has not received further information as to the details except that the Persian Government has recalled the Foreign instructor who commanded the Gendarmerie at Fars. There

can be no question of the Swedish Government being responsible for the conduct of the Gendarmes. A more correct description of the officers would be the Persian Gendarmerie instructors of Swedish nationality.

SERBIA.

Outposts of Bulgarians. Reach Greek Frontier.

LONDON, December 2.
SALONIKA.—The continually advancing outposts of Bulgarians have reached the Greek frontier southeast of Monastir but Serbian reinforcements from the north are within a measurable distance of the Town.

Monastir.

LONDON, December 3.
SALONIKA.—General Vassitchis holding out at Monastir.

LONDON, December 3.
The Serbians were still holding Monastir on December 1st.

Gallant Serbian Resistance.

PARIS, December 3.
A telegram from Salonika says that wounded Serbian Officers from Monastir state that on the 25th and 26th November, in the direction of Prilep and Dalenci, the Bulgarians and Serbians fought for 40 hours with unparalleled ferocity. Despite their numerical superiority, the Bulgarians were forced to retreat towards Prilep, but the next day they resumed the offensive and drove back the Serbians to Karassom. Four thousand Serbians help up 25,000 Bulgarians, and another body of 3,000 Serbs opposed 10,000 of the enemy south of Monastir.

Serbian Copper Mines. Destroyed Before Evacuation.

LONDON, December 3.
The German found the great Serbian copper mines at Bor valueless. They were furious when they observed that all the machinery, furnaces and workshops had been blown up and the mines completely flooded. The Serbians carried off all copper stocks and movable machinery.

TURKEY.

Artillery Duels in Dardanelles.

LONDON, December 3.
There have been considerable artillery duels in the Dardanelles, where the weather is milder. Turkish works have been severely damaged.

GREECE.

A Greek Steamer Sunk.

LONDON, December 3.
The Greek steamer "Zarifa" has been sunk. The crew were saved.

The Anglo-French Front.

LONDON, December 3.
SALONIKA.—The weather is milder on the Anglo-French front. British troops and stores continue to arrive.

CANADA.

Canadian Revenue and Expenditure.

LONDON, December 2.
OTTAWA.—Mr. White, Minister of Finance, says that during the first eight months of the current year the revenue of Canada increased by fourteen million dollars, and expenditure was reduced by thirteen millions.

Wheat of Victoria.

LONDON, December 3.
MELBOURNE.—The "Statist" estimates the wheat crop for Victoria at 50½ million bushels. The Banks are financing the Government wheat marketing scheme at five per cent. Prices are firmer.

AUSTRIA.

German Influence in Austria.

Hold on Internal Administration Strengthened.

LONDON, December 3.
ZURICH.—The names of the new Austrian Ministers indicate that Germany's control over Austria militarily is being extended to internal administration. Prince Hohenlohe-Schillingsfuerst is a member of a pro-German aristocratic house and a brother to the Austrian Ambassador in Berlin. The new Minister of Commerce is Director of an institution closely allied to the Deutsche Bank. The retirement of the Minister of the Interior is a blow to the Austrian pro-Polish party, whose urging of the creation of an independent Poland greatly offended Germany. The coincidence is that the changes synchronised with the Kaiser's visit.

Germany's Aim in Austria.

LAHORE, December 3.
LONDON, December 2nd.—The resignation of the Austrian Ministers is generally associated with the German desire to include Austria-Hungary in the Zollverein. At least two of the new Ministers have German connections.—("C. and M. Gazette" cable.)

JAPAN.

Son to Japanese Emperor.

LONDON, December 3.
TOKIO.—The Japanese Empress has given birth to a son.

HOLLAND.

No Secret Treaty.

LONDON, December 3.
AMSTERDAM.—The Premier denied the existence of secret treaty between Germany and Holland.

AFRICA.

S. African Contingent.

Inspected by H. M. Queen Mary.

LONDON, December 3.
H. M. Queen Mary, on behalf of H. M. the King, inspected the South African contingent at Bordon Camp, who go to the front next week. Her Majesty was greatly pleased with their fine appearance.

UNITED STATES.

Hamburg-America Officials.

Found Guilty by Jurors.

LONDON, December 3.
NEW YORK.—The Jury has returned a verdict of guilty against four of the Hamburg American officials who were accused of attempting to supply German warships from ports in the United States. (See Message of November 21st.) The sentence will be announced to-day.

American Neutrality.

Mr. Roosevelt's Denunciation.

LONDON, December 3.
NEW YORK.—Mr. Roosevelt, in a letter declining to attend a meeting to protest against the Armenian massacre, says:—"A nation which is too timid to protect its own citizens from murder and outrage or to speak on behalf of Belgium will not carry much weight by a protest on behalf of Jews and Armenians. Germany's criminal responsibility for the iniquities of the past eighteen months must be shared by neutrals, headed by the United States."

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(By Wire.)

DELHI.

War Cable to the Viceroy.

DELHI, December 3.
The following telegram has been received by the Viceroy from the Secretary of State:—
The Bulgarians claim considerable captures of prisoners and war material at Prizrend.
The Austrians report the capture of a plateau six miles north of Puvlie on the Albanian border.
The French report intense artillery activity at several points on both sides of the western front and mining activity in Gallipoli.
The Italians report artillery action intended to break the enemy's new line of resistance, but no infantry action.

Indian Sepoy's Gallantry.

DELHI, December 3.
The following is published in the current issue of the Gazette of India, Army Department:—
Jemadar Faiz Talab Khan, Naik Bahadur Shah and Sepoy Allah Khan, all 53rd Sikhs, have been given 2nd class Indian Order of Merit for conspicuous gallantry in the vicinity of Aden. The Jemadar by his devotion undoubtedly saved Second Lieutenant Durand's life.

Crop Telegrams.

DELHI, December 3.
Crop telegrams for the week ending the 27th November show that dry weather prevailed over North India and the situation remained practically unchanged in Bombay. Water irrigation is deficient in parts of Ahmedabad, Kaira and Baroda. Prices have risen slightly in Konkan, have fallen in Deccan and are steady elsewhere. In Madras the standing crops are fair to good generally, but are withering and require more rain. Prices are stationary. Both Assam and Bengal had light rains. The average price of common rice has fallen by about 1.8 per cent. In Bihar standing crops are generally well. The Punjab wheat prices are:—Lahore and Pindi 8½, Ambala and Ferozepur 9 and Lyallpur 9¼ seers per rupee.

CLCUTTAA.

A PASSENGER SHIP FOR CALCUTTA. Hits a Submarine Twice by its 4.7 Inch Gun. Thrilling Experiences Narrated.

CALCUTTA, December 4.
The passengers on the P. and O. "Kashgar" which arrived in Calcutta yesterday afternoon from London had a story to tell of the encounter with the enemy submarine on the Mediterranean. The vessel which carried about 1501 passengers, including a large number of ladies, left Malta and was about six hours on the journey when the look out man caught sight of the periscope of a submarine about a thousand yards on the starboard side. About one O'clock in the afternoon the ship's 4.7 inch gun opened fire. Nothing in the nature of a panic occurred. The submarine disappeared from view for a time and some anxious moments were passed. Shouts went up as periscope was again observed, this time on the port side and roughly about 1200 yards away. A second shell was fired and according to the statement of some, the submarine was hit. At all events she sank from sight almost immediately and was not seen again although a constant lookout was kept. As a measure of precaution a zig-zag course was taken to Port Said. The "Kashgar" together with other steamers was obliged to anchor for several hours off the Downs owing to the danger of coming in contact with floating mines some of which had broken a drift during the gale. Trawlers were sent out in search of these and eventually they were secured, towed ashore and exploded. Whilst proceeding through the Mediterranean the "Kashgar" received a S. O. S. message by wireless, but was powerless to render any assistance. It transpired subsequently that the call had reference to the ill-fated "Ancona" and that "Kashgar" was not many miles away from the former when it was sunk. On the following day pieces of wreckage were seen floating past and were the cause of much speculation.

UNITED PROVINCES.

All Accused in a Dacoity Acquitted.

ALLAHABAD, December 3.
Mr. E. N. Nanavati I. C. S., who was appointed Special Judge to try what is known as the Badshapur political dacoity case in Jaunpur district has delivered judgment acquitting all the accused about 50 in number. The alleged dacoity was said to have occurred last hot weather.

The Proposed Kyastha College.

Sir James Meeson's Sound Advice.

ALLAHABAD, December 3.
Sir James Meeson this afternoon distributed prizes of Kyastha Pathshala and laid the foundation stone of the proposed Kyastha College in the presence of a large gathering. The College will be built on the banks of the Ganges and the complete scheme will cost about five lakhs of rupees.
Dr. Ranjit Singh, President of the Kyastha Pathshala in the course of an address to the Lieutenant-Governor said that their ideal was as far as possible to provide for all their students and their staff a home far from the dust and noise of the city and to revive their ancient ideal of relationship between the teachers and pupils. His Honour replying gave the community a good deal of sound advice and praised them for trying to get out of their old grooves and to follow learned and other professions and occupations. He appealed to the Kyastha Community of the province and surrounding provinces to rally round the promoters of the College and make it a success. It was only by higher education the community could take their place in all professions and even in the commercial and industrial occupations.

BENARES CONSPIRACY CASE.

Differences between Conspirators.

"Khokha" an "Avatar."

BENARES, December 3.
When the trial of the Conspiracy Case was resumed this morning Mr. Chatterjee continued the cross-examination of Deb Narain. Witness said that he did not know anything about any inner circle in the Y.M.A. The cause of the split in the Y. M. C. A. was that some members believed in Khokha as an "Avatar" while others including Sachindra did not. Mahan Lal Sen in his opinion was an extremist by which he meant a man holding views advocating the use of violence towards the Government. There was nothing unusual about the sacrifice of white pumpkins by the Hindus at Lalipuja.

Next witness for the prosecution was Hiranmoy Banerjee who was discharged at the commencement of the trial the Crown having withdrawn the case against him. He deposed to the split in the Y. M. A. over Khokha being considered an "Avatar" by some and Sachindra opposing the idea saying it would obstruct the progress of his work namely the founding of a secret society on the model of anarchist societies in Bengal. He also spoke to his posting on the walls "Liberty" Leaflets in Company of Sachindra Norendra, Ananda and Nalini at midnight, of frequently meeting Rash Behari in Benares in the presence of several accused and of subsequently leaving the party for good, as he got disgusted and nervous over the whole affair, though constantly pressed by Sachindra and Norendra and twice by Rash Behari by means of letters to be bold and rejoin it.

Cross-examined the witness said that since his arrest he expressed a desire to make a statement and the Police recorded it next day. He made the statement before a Magistrate. After this he got high fever and was released on bail. Rash Behari only went out at night to lonely places while in Benares, not at day time. He did not have any quarrel with Sachindra when he refused to rejoin the party. He refused to rejoin through fear of the Police. He did not know why he was discharged in this case. No one had told him that he would be discharged. Mr. Roy having cross-examined the witness the Court put him a few questions in reply to which he said that at moral instruction classes inflammatory speeches were delivered by the accused Ananda and another inciting them to follow the example of Bengal anarchists. He knew of the existence of the inner circle of the Association, but was not a member of it. The Court then adjourned until Tuesday.

PUNJAB.

20,000 Acres of Land in Punjab. To be Sold by Public Auction.

LAHORE, December 3.
Some 20,000 acres of Government land situated in Montgomery district will be offered for sale by public auction at Montgomery on January 20th and 21st by the Colonisation Officer of Lower Bari Doab Colony. Some fine crops of American cotton have been harvested on the Lower Bari Doab Colony this season and it may interest agriculturists and others to know that the American cotton is commanding a price of Rs. 1 11 per maund in excess of that realised by country cotton.

Lahore Conspiracy Case.

Accused Boast of the Murder Committed.

LAHORE, December 3.
Amar Singh, approver, a different person from the namesake in the previous case and returned emigrant, detailed how he was prevailed upon to join the revolutionary movement, two ringleaders telling him that thousands of men were prepared for the rising, that one Native State promised them nine guns and that Havaladar of Kapurthala would help them in attacking and ridding the magazine of the State. He described the June gathering for the projected Kapurthala raid at which men boasted of the murder they committed and projects for revolutionary activities made.

Anokh Singh, approver, a Ludhiana student connected with the conspiracy, having identified accused in the Court made a lengthy statement connecting two batches of accused by detailing the connection of the revolutionary party with him and other students, visits of the leading spirits to the Ludhiana gatherings, dacoities and other activity. Witness also visited one headquarter of the "Ghadi" party near Mochi Gate, Lahore, where he saw some leaders, flags and "Ghadr Sandesa" He was witness to the dismissal of seven sepoys from Ferozepur and carried Kartar Singh's

message to one dismissed sepoy. The Forozepur raid having been abandoned the gathering broke up after which they went for the attack on the Canal Bridge, which they had to postpone. When other conspirators were arrested he absconded walking generally in Sadhu dress and went as far as Calcutta in four months. From Calcutta he went to Burma where he served as a contractor's cook for sometime. At last he returned to his village where he was made over to the Police by his father.

Ganda Singh just arrested was placed on the dock to-day. The evidence so far tendered will be read out to him and Prem Singh to-morrow.

Lt. Governor's Durbar at Dera Ghazi Khan. Durbaris Commended and Congratulated.

LAHORE, December 3.

At a Durbar held at Dera Ghazi Khan His Honour the Lieutenant-Governor specially mentioned the assistance given by Nawab Sir Bahram Khan and Sirdar Chaudh Bakhsh Khan by means of Mazari Sowars, when Muzaffargarh policemen were seriously embarrassed by the unexpected outburst of crime, and congratulated Sirdar Mahmud Khan Katrani on the resource and energy displayed in restoring order when his Tuma threatened to become infected by the bad example of the neighbours. His Honour congratulated the Durbaris on the possession of a tribal system in which the unity and strength of the tribe was reflected and enhanced the authority of the chief and, trusted it would endure.

The Ferozeshahr Murder Case.

Important Absconder Arrested.

LAHORE, December 3.

Ganda Singh alias Bhagat Singh of Kachharan, District Ferozepore, absconder in the Ferozeshahr murder case, was arrested in Ludhiana district on the 30th November. It will be remembered in the Ferozeshahr case a Sub-Inspector and a Zaildar were murdered last cold weather, on the high road, by a band of returned emigrants who were on their way to loot the Moga treasury, and a number of murderers were killed or captured on the spot by the villagers. Ganda Singh is alleged to be one of the band who escaped, and he has successfully evaded arrest for a year, though a reward of Rs. 2,000 had been offered for his capture. During the year of freedom he is alleged to have been engaged in furthering the objects of the conspiracy, and he is regarded as one of the most important of the absconding returned emigrants.

BOMBAY.

A Great Dacoity Trial.

The Leader's Confessions.

POONA, December 4.

Mr. Balak Ram, I. C. S. Sessions Judge and Jury began hearing to-day the Wadari Dacoity gang case. There are twelve accused in this case and the allegation is that they had been engaged in committing dacoities under the leadership of a man named Govinda Wadari for the past 22 years from 1890 to 1912. Their existence as a gang was disclosed by the arrest a few months ago at Ekhatpur in Poona district, of Govinda Wadari, their leader, who after making a detailed confession giving a list of dacoities committed by himself and his gang, managed to give the police the slip while being taken from his village to Saswad and galloped away on horseback for 15 miles. Finding that his horse could go no further Govinda Wadari abandoned it and then finding that he was sure to be re-arrested he hung a large stone round his neck and threw himself into a well. The present dacoity gang was brought to light through discovery in May 1915.

Bombay Share Market.

BOMBAY, December 3.

There was a decline in the rates of almost all cotton millshares. Bulls scored for the time being by heavy load of shares thrown on the market for December settlement. Consequently the absence of buyers caused a sharp decline. Centrals were steady at Rs. 192 7/8. Standards declined to Rs. 103 7/8. Swadeshi is to Rs. 1440. Colaba land to Rs. 1345. Davids to Rs. 510. Fazulbhoy to Rs. 420 and Madhowjis to Rs. 1325. In Bank shares the Bank of India is in demand at Rs. 58. In miscellaneous shares, Bombay Burmahs were steady at Rs. 940. Tata Iron and Steel (ordinary) were firm at Rs. 107 1/2 and (deferred) at Rs. 254. The Bombay Electric Tramways declined to Rs. 219 1/2. Rs. 213 1/2 3/4 per cent. Government Paper was quiet at Rs. 83-4 and small pieces Rs. 82 1/2 for buyers.

Port of Bombay Opened.

BOMBAY, December 3.

The Port Officer, Bombay, notifies that the Port of Bombay will be open from midnight of the 4th instant, from which date the examination vessel will be withdrawn. It will be remembered that soon after England declared war against Germany certain restrictions were introduced by the Marine authorities in this Port, an examination vessel being posted outside the harbour to scrutinise all incoming shipping. Under the Defence Scheme navigation even within the harbour between sunset and sunrise was also made penal as a precautionary and disciplinary measure, and a number of Tindals of native crafts were prosecuted for sailing in the harbour during night and sailing without light. Nothing suspicious was found in the incoming shipping. The announcement is a modest one, but it goes to show how truly England is the Mistress of the Seas.

Lord Willingdon's Younger Son.

BOMBAY, December 4.

T. R. Lord and Lady Willingdon's younger son, the Hon'ble. Inigo Freeman Thomas is expected by the S. S. "Aranda" to-morrow. Lady Helen Brassey, Lady Willingdon's half sister, and Miss Eva Brand, Lord Willingdon's first cousin, are also expected at the Government House by this mail.

Visit to Surgical Factory.

Lord and Lady Willingdon paid a visit to the Empress Works, Secunderabad, yesterday evening where surgical instruments of all kinds are manufactured by the Proprietor, Mr. E. C. Meyers. The factory is housed in a large

three storied building, erected by Government and is equipped with the latest appliances and machinery to cope with the multifarious needs of the Government Medical Department, both for hospital ships and field service. The latest addition is the department for making artificial limbs for disabled soldiers in war and others. Nearly 209 highly skilled Indian workmen are employed in the various departments of the factory for making all kinds of surgical instruments of a complicated nature, demand for which at this juncture is almost abnormal on account for the war. Mr. Meyers claims that his is one of the best factories in the world.

MYSORE.

Charging the Rich for Taking Medicine. Mysore Government Resolution.

BANGALORE, December 3.

In future fees will be levied in Mysore hospitals and dispensaries from persons who can afford to pay for medical relief. The existing practice of providing medical advice and hospital treatment free of charge to rich and poor alike was the Government say, introduced at a time when medical institutions were few and it was necessary to popularize them. These reasons no longer exist and the practice should not injure the interests of the deserving poor. The scale of fees are accordingly laid down.

SOUTH INDIA.

Reception and Address to H. H.

the Pudukkottah Rani.

PUDUKOTTAH, December 3.

The Pudukkottah Town Girls School was the scene of a grand reception to Her Highness the Rani by the lady subjects, represented by the members of the Reception Committee, led by Minambal Rajayai Saheba. The gathering was picturesque, the ladies in costly saris of variegated colours adding brilliance to it. Her Highness drove in state escorted by troops and, accompanied by Mrs. Fink, the Dewan and the Military Secretary, arrived at 4-30. At the entrance she was received by the members with the President, Brahadambal Ammani Rajayai Sahiba, Gaudarvakota Semindarni, and conducted upstairs. "Christy Arthy" was taken. The President garlanded the Rani and introduced the members, who presented bouquets. An address from "the women of the Pudukkottah State" was read by the Chief Justice's daughter, Yogambal, and presented in a silver casket.

H. H. The Rani's Reply.

Her Highness made the following reply:—
"LADIES.—Words fail me to express to you sufficiently my warm thanks and appreciation for these kind words of welcome you have accorded me this afternoon. I also thank you for the beautiful casket which you have presented me, which I shall always keep as a most pleasant souvenir of this my first happy meeting. As you are well aware of the keen interest taken by my husband about your education and welfare, it is not necessary for me to say much about it, but please be assured that it will always be also my earnest endeavor to do whatever there is in my power to promote them. (Applause.) Do not ever hesitate to represent to me whatever grievances you may have, as you know it will always be pleasing to redress them. (Applause.) You can always depend on my warm sympathy and also on my representing to my husband whatever reasonable requests you may make. (Applause.) It may sound strange what I am going to say now, but it is true—though I have been barely a fortnight, by the most kind reception accorded and nice feelings shown me by all my husband's subjects. I not only feel quite at home here but also I feel as if I have been here all my life. (Loud cheers.) Pray accept my best thanks again for all your kindness, and let us hope this is only the beginning of many more of our happy meetings in the future. Nazars were presented, and the function closed. Mrs. Sundara Reddy Muthulakshmi acted as Interpreter. Messrs. Ganapathi Sastrigal and Thiagaraja Iyer were responsible for the excellent arrangements, and Mr. Sama Row for the decorations.

Death of a Hyderabad Noble.

COONNOR, December 4.

Death occurred at Moinor Villa last night of Nawab Shah Nawazkhan Shamudowla Shojani Moolk Bahadur, a distinguished nobleman of Hyderabad, after a somewhat prolonged illness. The deceased accompanied by his two sons came up here 20 days ago for a change and a week ago he took somewhat bad and had in attendance a large number of well-known Medical men of the station. The late Nawabshah was the son of Nawab Khar-khana of Hyderabad highly connected and owned several properties in Hyderabad.

By this morning's passenger train a large party of relations and friends of the deceased arrived here from Hyderabad. The body will be removed this evening to Hyderabad where it will be interred.

War & French India Citizens.

The Governor's Efforts to Promote Enthusiasm.

PONDICHERY, December 3.

The population of French India has been responding earnestly to the repeated appeals of the Government to their patriotism since the commencement of the war.

On the 20th November last, H. E. the Governor of Pondicherry received a cablegram from the Minister of the Colonies about the new project of National Loan, the issue of which has been unanimously voted by the French Parliament. According to the terms of this cablegram, the Treasurer of the Government Treasury of Pondicherry is entrusted to receive the subscriptions to the National Loan at 5 per cent issued at 88 Francs, payable in kind of the National defence, rents or cash. This loan has been a great success. But it is not given to every body to contribute to this sacred work of the National defence, the minimum of the subscription being 100 francs.

H. E. the Governor has besides published an important notice inviting the population to give the Treasury all the gold coins either French or foreign in their possession in exchange for either silver coins, Bank notes or bonds of the National defence, according to their choice. It shall be delivered to each person exchanging his gold, a certificate attesting his payment and intended to perpetuate the souvenir of his patriotic act.

H. E. the Governor is doing a great service by taking a keen interest and showing active sympathy in forming a Fund for the Orphans of the war. Under his encouraging help and direct supervision a Committee has been recently formed having himself as Honorary President, Mr. Volmar, Director of public instruction, as President, and all the Directors of local colleges and schools as members, to organise dramatic representations in each and every Institution to be performed during the second week of December. A very hearty response has been accorded by the teachers and the student community at large. The whole collection will be sent to the Central Committee of the National Association of the "Orphelins de la guerre."

The various subscriptions received for the war amounts to more than 395,000 Francs. It is a happy fact that the donations are also coming from British Territory. It is from there that Sultan Ahmed Ali, Raja of Cannanore, has sent a sum of Rs. 100 to the "Ambulance Assistance coloniales."

The big open field in front of the Government House is going to be transformed into a jolly park. The idea originates from H. E. the Governor, for which purposes he himself has contributed a handsome sum. The work has already been commenced. H. E. the Governor of Madras is expected to pay a visit in April, when the Park will be complete.

SIND.

Mr. Webb's Intended Tour.

KARACHI, December 4.

The Hon'ble Mr. Webb of Karachi will shortly visit Madras and Calcutta to enlist the sympathy and active support of Indian leaders for the War League started in Karachi, returning to Bombay in time for attending the National Congress as a delegate from Karachi.

BRIEF TELEGRAMS

The Hon'ble Pundit Malaviya left Ajmer to-day for Jaipur.

The first issue of the monthly journal of the "War League" appeared yesterday at Karachi.

Prince Hitendra Narayan of Cooh Behar arrived in Calcutta yesterday on leaves from the front in France.

There are quite a number of vacancies amongst the official Additional Members of the Imperial Legislative Council, which will now be filled without delay.

V. S. Martini, a private detective was sentenced yesterday by Mr. Keays, Second Presidency Magistrate, Calcutta, to three months rigorous imprisonment for cheating a Bengali chemist.

A Press 'COMMUNIQUE' says:—His Highness the Nizam has very generously offered the use of his workshops to the Government of India for munition purposes. The offer has been gratefully accepted by His Excellency the Viceroy.

Owing to the paucity of entries the Indian Council of St. John Ambulance Association have decided to postpone for the present the India Ambulance competitions which were to have taken place in Calcutta during the first week in January 1916.

The Karachi Congress Committee at a meeting last evening elected 38 delegates, including the Hon'ble Harchandrai Vissindas, the Hon'ble Mr. Webb, Mir Ayubkhan of Lasbeyla and Messrs Gulamali, Chagla and Hassaram, Vissindas. The delegates will meet on the 14th to discuss the Home Rule League.

LATEST TELEGRAMS.

LONDON, December 1st:—The "Daily Chronicle's" Athen's correspondent states that the Serbians in order to avoid useless bloodshed did not defend Mouastir but surrendered the town to the Bulgarians on the 29th November (C. and M. Gazette cable).

SALONIKA. It is learned from a reliable source that the Austrians and Germans have entered Monastir and hoisted the Austrian flag. It is expected that the Bulgarians will not enter till at least a day has passed.

WASHINGTON. It is understood that Mr. Lansing his informed Count Bernstorff that Captain Boyed the German Naval Attaché is a person Non Grata as the result of his connection with the conspirators of the Hamburg-America line four of whose officials were yesterday convicted of conspiracy to violate American neutrality Laws by supplying German War-ships.

LISBON. The New Government has met Parliament and announced that it will abstain from party politics and follow purely National policy and always give assistance necessary for the victory of the Allies.

The British Steamer "Langton Hall" has been sunk. Part of the crew have been landed.

The "Colenso" was sunk in the morning of November 30th apparently by the same submarine which torpedoed the "Malinche" and the "Tunis". Ten minutes were given to abandon the ship. The crew of thirty-two reached Malta on Tuesday in nine boats.

In the Commons Sir Edwin Cornwall asked when the Foreign Office first heard of the possibility of trouble in Southern Persia, whether Persian reinforcements were sent to Hamadam in October to protect the Russians and the British, and whether similar steps had been taken at Shiraz. Sir Edward Grey replied that it was not till this spring that we received direct evidence that elements of disorder in Southern Persia were being organized and encouraged by German Agents in defiance of Persian Government. The only regular Persian force available at that time for the restoration of order in the Provinces apart from the Gendarmerie was a Cossacks Brigade at Teheran numbering 2500 men. A detachment of these was unable to spare men for more remote provincial centres. There was no force that could be sent to Shiraz.

LONDON, December 1st. The "Tribune's" Bucharest correspondent says that it is reported that Roumania will send an ultimatum to Austria when the Allies have half a million men in the Balkans (Pioneer cable).

The "Morning Post's" Bucharest correspondent says that Rustchuki is preparing to accommodate 50,000 Teuton troops. The Bulgarian commanders are fearing that the Bulgars will desert wholesale at the sight of the Russians. There was considerable disorder at the opening of the Roumanian Parliament, the opposition interrupting the King's speech crying "Down with the Germans. Lead us to Transylvania." (Pioneer Cable.)

యుద్ధావసానము

శత్రువుల సంధిపూర్వములు.

యుద్ధావసానము ఎప్పుడెప్పుడు అని అస్థిరముగా జక్కముగా తొందరపడుచున్నాను. ఈ యుద్ధము కొంత పోయినను ఇటు బెల్లమునుండియు, అటు పోలండుగండును బూర్తిగా గాకపోయిన కొంతభూభాగమైన స్వాధీనమై యున్నది గావున, అనుభూతములు తప్పిగాని యీశవయము నందే సుధిదేసికొనుట సుందరియైంది వారు మిత్రమండలిని తిప్పియిత్తుచుంటే దింపుటకు ఆ సేక విధముల ప్రయత్నించుచున్నారు. అమెరికా మున్నగు తక్షణ శక్తియు అందులినుకుట మిత్ర బలమును బుగ్గించుచున్న ఆ తేతములందలి వారాధిపాయమును తన పరము జేసికొనయత్నించుచున్నారు. ఈ సుధిప్రయత్నములవలన కొందఱు అంగ్లేయులకు దాదాపు హిమము కానవచ్చున; కాని నిజముచేత ప్రస్తుతావసరములలో సుధిప్రయత్నము మన మిత్రమండలివారి కెంత మాత్రమును లాభకరము కానేరదు. లాభకరము కాకపోవుట యటంచే, తొందరపడి మన వారు సంధికి బిడబడినచో నదితత్వము నప్రయోజనము కాగలదు. మనశ్రేయ సంపదయు ధనసంపదయు దివివాభిర్భుద్ధి యగుచున్నది. యుద్ధమునకు బూర్వము జక్కవలనకత్తులను మనములో బెంచుకొని తన వనరులగా బయట వైదికబలములను బెంచుకొని నాచారమును జేరి మన మరలంబింపలేదు. అది వాక్యముగా, అగ్రయుత్తముగా నున మీ సంగ్రామమునకు దిగవలసిన వారమైతిమి. అప్పటినుండి యిప్పటివరకును మన బలసాహసముల కేంద్రీకరించుచు యుద్ధమును సాగించుచున్నాము. యుద్ధావసానము బయల్పడిన కొలది యుద్ధమున వారల యాచార కారూపాలమును ఆచారకాళల్యమును మోచుచున్నది. యుద్ధమునకు బూర్వము సాత్విక మున్నది సంకల్పరమలనండి కూడబెట్టుకొనియున్న జక్కవల బలవరాక్రమములు నానాటికి క్షీణించుచున్నవి. యుద్ధమునకు శత్రువులకు క్రమక్రమముగా తుడుచ్రాపిచుచుండ, మనకు బల సాగి ప్రియమగుచున్నది. కావున యుద్ధము సాగింపబడి శత్రువులకు తొందరపాటును మనకు నిలదాటును గలుగుట నవాజము. కావున ఆ గామ లాభమును గుర్తించి మనవారు ప్రస్తుతమున సంధిప్రయత్నములను మూసివేయవలయునని, ఇదియేయదను అని శత్రువుల సొత్తికి జేయవలయును. వారి వైదికబలము సన్నగిల్లినకొలది, వారిపుడు ఈ వైపుననుండి ఆనయపునకు సాచిక వైదిక పుస్త్రులకు నత్తగుల్లలొకటి నత్తపురుగులకు లాగు కొని యునుచు కొను న్నను ముడుచు కొని తలల గాచుకొని వలసిన వారగుచున్నాడు. కాలవారమునకు జరిగి వారుజేయు సంధి ప్రయత్నములు వారి భవిష్యద్దృష్ట్యనునే బెల్లముజేయుచున్నవి. ఈమాటలు కేరలముపుక్కిటిపురాణపుమాటలు కావు ప్రాంతమైవనన్ను ఆను అమెరికామహిళాత యుద్ధావసానమునండి సాంగ్రామిక గాఢ్యములు వ్యక్తపడిన బలాబలముల నరసి యిట్లు తెక్కజేయుచున్నాడు.

యుద్ధాంధమునందు ఉధియకత్తులవాడును యెయ్యిక రగిల తుల వైదికబలమున బెట్టుకొని యుద్ధమున ప్రవేశించినారు. మిత్రమండలికత్తులను ప్రాన్నుగాను ౨౦ లక్షల వైద్యమును, రష్యులను ౨౦ లక్షల వైద్యమును, స్వీయవారు రెండున్నరలక్షల వైద్యమును, బ్రిటనువారు ఒకటిన్నరలక్షల వైద్యమును, తైలియనువారు, ఒక్కవైద్యమును కంకురేసికొని మొత్తముగా ౪౫ లక్షల వైద్యులకాదును ప్రానుజేసికొనిరి. కాత్రికత్తులను జక్కవలను ౩౦ లక్షలమంది, అస్థియవారు 15 లక్షలమంది కలబుట్టిన మొత్తము 45 లక్షల మందితోను యుద్ధము సాగించిరి. సిమ్టల గతపంకరమున తమను ఇటలీ యుద్ధమునందు జేరినపుడు మిత్రమండలివారి వైదికబలము మోగినది కాని యెరరికవారు మిత్రమండలిలో నెవరును కూడ నిను యుద్ధరంగపునెనను బెంచలేదు. పోయిన వారు పోవుచుండ, వానిస్థానములకు నూతన వైదికబలము చేరినపుడు మొదట నుదాహరణ పబడిన 45 లక్షల వైదికబలము సుధియకత్తులను విడిచి వైద్యుల గలరు. యుద్ధ క్రమమున నకుచుచు వైదికనష్టమును బూర్తి పరచుటకు ముందరివిధము ౪౫ లక్షలమంది, ఇటలీయు 8½ లక్షల మంది మొత్తము 68½ లక్షల వైద్యులను ఉపయోగ పరచిరి. మొత్తముగా ౪౫ సంవత్సరమున మిత్రమండలివారు 67 లక్షల వైద్యులను నష్టపోయిరి ఇందులో 55 లక్షల మంది వీరవృద్ధులు నందిరి. మిగిలిన వైదికబలములు గాదు

పడిన వారగుటచే, వారు తిరిగి రణముజేయుటకు నేడో రేపో ఉపయోగపడగలరు. ఇట్లే గతపంకరము లో అస్థియ జక్కవల వైపుక మడిసిన 68½ లక్షల వైద్యులలోను 5౦ లక్షలమంది మరణించిరి. రణవివాదులగు వీరి స్థానములను బూర్తి పరచుటకు అస్థియ జక్కవలు ఏబది లక్షలమంది నూతన వైదికబలము తిరిగి యుద్ధరంగమునకు బంపి యున్నాడు. మిత్రమండలివారికి వీరు సహాయకములను మింపిన వైద్యులనుబంపు కార్యమును త్రలపెట్టలేదు. అందుచేత, మిత్రమండలివారి యుద్ధరంగపు వైదికబలు 52½ లక్షలమంది, కాత్రికబలు 45 లక్షల వైదికబలు మూలమేకలరు.

ప్రస్తుతమునందు రష్యులవారు 15 లక్షలను, ఫ్రెంచి వారు 20 లక్షలను, బ్రిటిషువారు 7½ లక్షలను, ఇటలీయులు 7½ లక్షలను, స్వీయవారు 1½ లక్షలను, తైలియనులు, 1 లక్షలను మిత్రమండలికత్తులను అయారంగము లందు రణమును సాగించుచున్నారు. కాత్రికవత్తులను వాలో చించితిమా, పల్లియ రంగమున 20 లక్షల వైద్యుల వారిని 7½ లక్షల బ్రిటిషులను, 1 లక్ష తైలియనులను నిర్బంధించుటకు 15 లక్షలవైద్యులను నిలిపియున్నాడు. తూర్పురంగమున 15 లక్షల జక్కవలను, 10 లక్షల అస్థియనులను కలపి 15 లక్షల జక్కవలను నెదిరించుచున్నాడు. దక్షిణరంగమున (అనగా ఇటలీయులరంగమునందు) 5 లక్షల అస్థియనులను 7½ లక్షల ఇటలీయులను 1½ స్వీయనులను కలపి పోచుచున్నాడు.

సాంగ్రామికదేశములు ఈబలము సెంతకాలము నిల బెట్టుకొనగలరు? గతపంకరమునా సాంజ్టిక వాక్యమును పోవుచున్న వత్తులనుకూడ అక్షయముగా సంపూర్ణమున నహి, ఇంకను సెంతకాలము సాంగ్రామిక గాఢ్యములు కందక కాంక్షను కదలవలసినదా? అనుప్రశ్న ఇపుడాచూచినీతి మైయున్నది. ఏజేతమునందైనను రణవిధుల సంఖ్య నిర్ణీతమై యుండును. మొత్తపు జనసంఖ్యలో ఏకదశభాగమో వైదిక యుండును. మొత్తపు జనసంఖ్యలో ఏకదశభాగమో వైదిక సేనాధ్యక్షులకూచురని అనుభవము యభిప్రాయము. జక్కవలు ౬౭ లక్షల వైద్యులను ప్రాన్నులను ౪౦ లక్షలమందిని, అస్థియ, వాంగరీవారు ౧౦ లక్షల వైద్యులను తయారుచేసివారు. ఈయంకెలు వైద్యులను పదవసంకునకు తీర్చాకములగుచున్నవి బ్రిటనుజేత విషయములలో, రష్యుజేత విషయములలో మాత్రము ఈమాత్రము అవ్యయంబులగును. రష్యుల ప్రభాసముదాములలో పదవసంకున విషయిక బల ముండవలయునని, అతేతము 170 లక్షల వైదికబలము పోషించి మెచవలసి యుండును. కాని తిండిపెట్టి కూడమండ బెట్టుచు ఏజేతమును నూడ నింత వాహుళ్యమును పోషింపజాలడు. అందుచేత ఏమేటికా యేడువారి అవలరాను సారముగా ౩0 లక్షల 40 లక్షల వైదికబలము సమకూర్చుచుండురు. గత సంవత్సరమున రష్యువారు 80 లక్షల మంది ఇట్లు జాగ్రత్త పరచినారు. యుద్ధము సాగుచుండెంత కాలమును రష్యువారు ఏమేటికా యేడు 80 లక్షల వైద్యులను అక్షయముగా రణరంగమునకు దీసికొని గాగలరు. ఇట్టియనంత వైదికసంపద కృత్యముగా యుద్ధమునకు అమితజన వాహుళ్యములను గల్గుచున్నది. ఇంగ్లాండులో నివృద్ధవైదిక సేనగాని, స్టాంటింగులరీతి (విలవవైద్యులు) గాని కావు. అసమాన పురుషులను కేసి గతపంకరమున 3౦ లక్షల వైద్యులను సేకరించగలిగిన; కాని యీసాధ్యమై వైద్యులను నికముందు తయారుచేయువరకు పోవున. అందును యుద్ధవంతులైనవారిను ఇంగ్లాండునా రికను ౧౦ లక్షలమంది వైద్యులను కనకాశ్రయగలరు. మొత్తముగా ౧౧౦౬౧౧౧౨ లో యుద్ధము సాగించుటకు మిత్రమండలివారికి 2౦ లక్షల వైద్యులు కలరు. ఈపుకానము శత్రువుల బలసంపద ముకూడ తెక్కజూచితిమేల వారికి రావోపు ౧౧౧౬ లక్షలు కలవాటికి మొత్తముగా 3౨ లక్షల వైద్యులకంటె ఎక్కువమందగుట తేలుచున్నది. కావున రావోపు నీకకాలము సమీపింపకమున్నే జక్కవల యుద్ధతత్వము అగగగలరు. ఈ 3౨ లక్షల వైద్యులతోను వారు మిత్రమండలియొక్క 2౦ లక్షలను భిక్కుించుట యసంభవము. కనకసేనారి భావిస్తేని దలంచుకొని బెడొంగి సంధిప్రయత్నముల నధికముగా సాగించుచున్నాడు. మిత్రమండలివారి సహాయమును నెదిరి సంధికిపురుకవచ్చి తొందరయేమియుజేరని యెరరినొకరు మోచుకొనుచు సంగ్రామాభిముఖులయి పోవుచున్నాడు. ఇదియే ప్రస్తుతపుస్త్రము. ఈయుద్ధము ప్రయత్నము ఇవాళపంకరమునందునీ నుండిరింప గలదు. కాల్క్రమమున శత్రువులు యుద్ధమై వారియధాస్థానములను సాగుకొనిన వారగుచును. అంతిరరతును వారి యాదంబరములను సాగరియ తుండ మన విస్తృత కార్యముల నిర్వహించుట ముక్తము.

మదరాసు కార్పొరేషన్ నోటీసు.

స్వైములవర్క్సు డిపార్టుమెంటు
కంట్రాక్టు A ఎఫ్. పి. నెం 22 ను
నేపీయరువార్క్సు స్టోరేజీ లేకు.

1915 సంవత్సరము డిసెంబరు 16 తేది గురువారము మధ్యాహ్నము 12 గంటలవరకు మదరాసు కార్పొరేషన్ ప్రెసిడెంటువారు, నేపీయరు వార్క్సు పంపింగు స్టేషనునంద నిటిని నిలిపియుంచుటకు తగిన చెరువు నొకదానిని క్యాంక్రిటుచేయించి, ఇటుకలతో కట్టించి, అనసరముయిన యితర వనులు జేయించి, నిర్మించుటకుగాను పెట్టుకొనబడు టెండర్లను, పట్టెదరు.

మదరాసు కార్పొరేషన్ రివిన్యూ ఆఫీసు గారికి రు 5 చెల్లించినట్లుయిన, టెండరు, కంట్రాక్టు అచ్చుపారములు దొరకగలవు. ఈసామ్మి తిరిగి యివ్వబడనేరదు.

స్వైమల్ యింజనీయరుగారి ఆఫీసులో ఉదయం 10½ గంటలు మొదలు సాయంత్రం 5 గంటల వర్యంతము దీనిస్థానము వగయిరా జూడనగును.

రాదలముకొన్న టెండరు దారులకు చేయు చనలసిన పనిపాటలు జూపుటకుగాను 1915 సం॥ డిసెంబరు నెల 8 తేది బుధవారము ఉదయము 8 గంటలకు సీనియరు అసిస్టెంటు ఇంజనీయరు గారు పనులు జరుగగల స్థలమునకు బోయెదరు.

ప్రకటించు దారులు రు 100. లు ధరావతు హామీగా రివిన్యూ ఆఫీసుగారివద్ద చెల్లించి, వారిచే నొసంగబడు రిసీరును టెండరునకు జత పరచి పంపుకొన వలయును.

నేపీయరువార్క్సు మదరాసు } జె. డబ్లియు. నెవల్లె, స్వైముల ఇంజనీయరు. 20. నవంబరు 1915.

ప్రకటన.

కృష్ణా మోటారు స్వీయ కంపెనీవారు ఏలూరు చింతలపూడి రోడ్డుమీదను ప్రయాణికుల ఉపయోగముకొరకు రోడ్డు కృష్ణపురువు వద్ద మోటారు కార్లకు ఈ వెలలో నడిపించుటకు చాలా ప్రయత్నము చేసితిమి. చెప్పవట్టుములో ఈ మధ్య తురిసిన అపరిమితపు కష్టములకు కార్లకు చేయు రంగులు ఆరకను న్యూ వాక్సిమో జేయుటకు వీలుకావలసిన మొదట ఎర్పాటుచేసికొన్న నిమములకు పని ప్రారంభించుట అధ్యంతరము కలిగి నిర్లక్ష్య ఏలూరుకు బంపించుట వీలు కలిగినది. కావున ఇట్టిస్థితిలో ఆ రోడ్డు ప్రక్కల నుండి ధర్మాశాసనము గ్రామ సమీపములో ఉండు టోటాగేటు కంట్రాక్టు మోటారువర్క్సు నడవడమునకు తనకు నష్టము విస్తించి నివిల్ దానా తెస్తానని శ్రీ కృష్ణాజిల్లా కలెక్టరుగారికి నోటీసు ఇచ్చియున్నా అందులకు మాకు అయినన్న ఇవ్వకుండా ఆగిపోయినట్లున్నా సదరు టోటాగేటు కంట్రాక్టుకు అవిధికి అన్న అయిన ధర్మాశాసనము గ్రామ మనసము వాడుక చేయుచున్నట్లున్నా యింట్లుము పురతకపించిన బ్రిటిషు రాజ్య పరిపాలనలో ప్రజలకు ఉపయోగములకొరకు ఏర్పరచి చట్టములలో అట్టి అధ్యంతరములు కనకలకు మరియొకరు చేయు నుంచి పనులకు కలగనేరవు.

స్ట్రీలపాట రామాయము

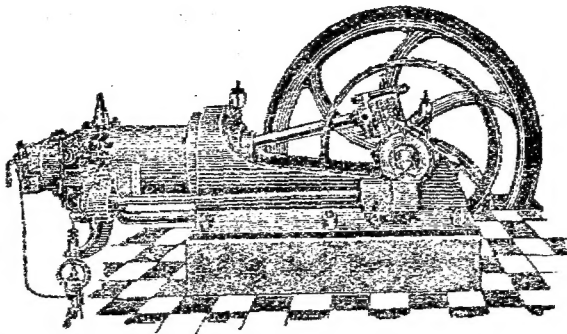
శ్రీమతి వార్వత్తివర్ధని, అన్నపూర్ణల ప్రణీతము. వినుటకు మిక్కిలి యింపుగాను, చదువుటకు మిక్కిలి ఆనందకరముగానుండు 200 పేజీలగుల గ్రంథము—వెల పుస్తకము 1 కి, తమిళా కూలి సహా ఒక మూసాను పదిపుస్తకములు ఒకేసారి కొనుచారికి ఒక పుస్తకము బహుమనము పుస్తకముల దొరకకు స్థలము.
శ్రీమతి వార్వత్తివర్ధని, అన్నపూర్ణ, శ్రీరామవిలాసము, రాజమండ్రి

రాబుసన్ సెమిడినేట్ కూడాలులు (కిరసనాయిలు) యింజనులు

3 మొదలు 60 గుట్టుములపవరు వరకు స్పేరు సామానులు సహా ప్లాకులో ఉంచబడును. గుంటూరు, రాజమండ్రి, పితాపురము, తణుకు, శాఖపట్టణము, పాలకొట్టి, భీమవరం, కుంభకోణం, తంజావూరు, బళ్లారి, రామన్ను, కారికాలు, నాగపట్టణము, కోయంబూరు, చెంగల్పట్టు, వగైరా పట్టణములలో, మాయింజనులు తృప్తికరముగను అతి సులభముగను పనిచేయుచున్నవి.

డేవిపాక్స్ను స్త్రీము యింజనులు, గ్యాసుయింజనులు, బోయిలర్లు సెంట్రీఫ్యూగలు (నల్లెల్లు స్త్రీల పంపులు, డాంక్ పంపులు, చేతితో మంచుగడ్డ చేయు యంత్రములు, యేలాటి కర్రవైసను గ్యాసుయింజను వగైరాల కుపయోగించు బొగ్గుగామాన్సు, రిటార్టరులు, బియ్యముచేయు హస్తల పేలర్లు బెల్లింగులు, సాప్టింగులు, ఫ్యాక్టరీలకు కావలసిన అనేక విధములైన సామానులుమానద్ర షిరివిగాను, సరసమైన వెలలకున్న దొరకును. తప్పిలు తెలిసికొనువాడు దయచేసి మాకు వ్రాయును.

ఇండియన్ కామర్స్ అండ్ ఇండస్ట్రీస్ కంపెనీ,

(ప్రాంచికీనులు:—తెజవాడ, తంజావూరు.) ఇంజనీయర్లు మెషనరీ వర్తకులు, మద్రాసు

నిమల (REGD)

హేర్ ఆయిల్

సింలా హేర్ ఆయిల్ వెంట్రుకులను వృద్ధి చేయును. శరీర సౌందర్యమును, ఎట్టిని వెంట్రుకులను నలుపుచేయును. రాలు వెంట్రుకులను ఆపును. మేదస్సును చల్లగానుంచును. ఇది బహురమ్యమయిన సువాసనలతో కూడియున్నది. దీనిని ఉపయోగించువారలకు పూచిన పుష్పములతోటయం దున్నట్లుండును.

౧౯౧౩ నుండి మైసూరునందుంచబడిన ఎగ్జిబిషన్లందు దాని పరిమళమునకు ఒక సువర్ణ పతకము నిచ్చిరి. మఱియు భారతాదేశమునందుంచబడిన ప్రదర్శనలందు బొంబాయి నగర్ను సాహెబు హిజా ఎక్సలెన్సు లార్డు వెల్లింగ్టన్, జి. సి. వి. ఇ. గారు ఒక యోగ్యతాపత్రము నిచ్చిరి. ధరలు, బుడ్డి ౧కి రూ. ౧-౦-౦. ౩కి ౨-౦-౦. తపాలాకర్పణ ప్రత్యేకము. పోల్ ఏజంట్లు:— కాకు అండ్ కో, సి. పి. టాంకు చంద్రబాగు, పి. బి. నెం. 4, బొంబాయి

అందమైన 1916 క్యాలండరు

ముద్దులొలికెడి మోహనాంగి సౌందర్యము, లావణ్యము. ముగ్ధత్వమురమ్యముగ లిఖించబడినవి. దీనిని చూచి 81 వ తేదీ తాత్కాలిక పాఠశాల నాటక రూపముల విలక్షణకల చూపించుట గొనువారలకు క్యాలండరు చదివినందుకు బంపబడును.

పోస్టు ఖర్చులకై అణాచీటిని పంపవలయును.

ఇతరులకు వి. పి. ఖర్చులతో 0-4-0; 12-కి వి. పి. ఖర్చులతో రూ. 1-12-0.

అమృతాంజనము నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

చక్కని డబ్బితో రూ. 0-8-0; డబ్బితో 1-8 రూ. 5-4-0.

తామర తైలము

డబ్బి 1-కి 0-4-0.

పండ్ల పొడి

డబ్బి 1-కి 0-2-0.

మోహినీ తైలము

సీసా 1-కి 0-12-0.

పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. అనేక చోట్లలో విక్రయించబడును.

అమృతాంజనము డి పో,

109 ఫ్రేరీ రోడ్డు, బొంబాయి.

8 తంబుల్కెట్టిపేట్, మద్రాసు.

ఈ యుద్ధమున క్యాలండరులు కొద్ది ప్రతులు ముద్రింపబడుచున్నవి. దరఖాస్తులను వెంటనే పంపుకొనిన యాకాంక్షము గలుగదు.

వనోపధి సారసవరిలా

(28)

ఇది దేశమునందుంటు వెత్తుకుగడ్డలను మరియు నకల చర్మకొగములను బాగుజేయును. కీళ్లనొట్టు, పాతివాయువునొట్టు నీరసపట్టు, రక్తవికారములనుగలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయముగును. ఇదిచర్మమునకు కాంతినికలిగించును. వాడితెంకు తులకు పుష్టినిగలిగించును. వెత్తుకు చర్మకొగది వృద్ధిజేయును. దీనివలన శరీరమునకు చలము, ఆరోగ్యముకలుగును.

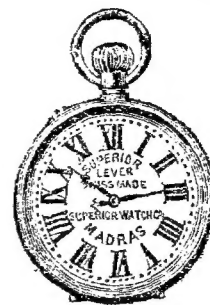
ఒక సీసాముందును వాడిన తోడనే శరీరములో నొకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండు సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రూ 1-4-0.

కుఘకుమందు:—ఇది చర్మమునుపూర్తిగా బాగుచేసి రోగమును కుదుర్చును. భారతమధునల్లి (త్రాగు బకు మందు) నాగల్గితైలము వైపులకు ముందు. ఈరెండుకసి నెలరోజులకు సరిపోవుముందు 5-0-0.

ప్రాప్తియరు:— పి. డి. సావంత్, ౧౪౪, ఫనసవాడి, నం. ౨, బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT Fanaswadi, No. 144 No. 2, Bombay.

నువీరియర్ లీవర్ జ్యూయలు వాచ్. గొలుసుతో సహా ధర రూ 3-0-0 పోస్టేజీ 0-4-0 దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారంటీ గలదు.

ఈగడియారును దయుమిద మా కం పెని పేరు ఎట్టనిసిరాని ముద్రింపబడియుండును. ఇది మారుట కండమై తలచిగమును, దప్పు ప్రూఫ్ అను గ్లాసు దోనునాగలిగి మొదలుపనులకు దగి మారును. పె టైముత బాభాగమున గ్యారంటీచీటి అతికించియుండును. సీమనాడి మా క తయారుచేయుచున్నది. కాన నెవరి యొద్దను జిక్కును. ఒకరొక్కరును తీసుకువరకు తలంపుతో తిక్కున వెలనుంచితిమి. చాలకాలము పనిచేయునట్టి, స్వల్ప ధరగల గడియార మిది యొకటియే యుండును. ఇది నెలక కనేక గడియారములు ఖర్చులు యోగ్యతా పత్రముల నందియున్నవి. ఒకటి తెప్పించి చూడును. మా పట్టణమున ననేకులు కొని శంకసించిననిన, నేనుమాటలెందుకు? నువీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టువాక్సు నెం. 187, మద్రాసు

శ్రీమదాంధ్ర బహండ పురాణము

[ప ద్య కా వ్య ము.]

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో ఏయేసమయముల నెట్టి పరిణామముల బొందిందో మనుజులస్థితి మొదలగు నెట్లుండో కులభేదములేకలిగి ధర్మము తెప్పడెట్లు మార్పుకొండో ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమాత్రో ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. భరతురాచరిత్రము, భగవద్వక్తవద్ది మొదలగువారి చరిత్రము లిందు జక్కగ వర్ణితములు. ఇక్కాలపుచారు బుద్ధిబలముచే బ్రపంచ స్థితిగతులు ముండెట్లుండెని యూహించి స్థిరపఱచిన విషయము లిందనేకములు వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమువై మంచియభిప్రాయము నిచ్చియున్నారు. శ్రీమిగుల సలభము. మంచికాగితములపై ముద్రింపబడినందు క్యాలికోరైండుచేయించబడియున్నది. 900 పుటలు వెల 4-0-0 అక్షుక్తముప్రతి 5-0-0 కర్పణ జేతే. పలయువారి చిరునామాకు వ్రాయవచ్చును.

(12-14) జనమంచి శేషా, దిశ్శర్మ, తెలుగుదండికుడు, ముగ్గునపేట హైస్కూలు, కడప.

స్వీడన్ లో తయారుచేయబడిన యాదీనుర కిమిదరన బడియున్న బోసుకుపాకుల మాన్యుగల నిష్కపెట్టెలను తెప్పించుకొనుడు. బజారులో దొరుకగల చాటిలో మంచిది. ప్రతి పదిపెట్టెలకును రెండుపెట్టెలయందు రెండు 5 రూ పాయల నోట్లు పెట్టబడియున్నవి.

కుపాకి మందుగుండ్లు వగయిరా సామానుల ధరలను వెలుపు పట్టి కొరకు వ్రాయును. ఎస్. పి. సారథి అండ్ కంపెనీ, 81, నై నాబజారుగోడ్డు మదరాసు.

రిజిస్టరుచేసిన బారెల్ మార్కు

నువీరియరు లీవరు గడియారము

దీనికి 5 సంవత్సరములు ఊత్తరవాది క్షత్రం యివ్వబడును.

ఈగడియారము చాలాకాలము నడిచేటందుకు సీమలో మాకం పెక్కిగాను గెట్టితరమైన సా మానులతో చేయబడినది. దీని లో మాకం పెనిపేరున్న సీపాయిమార్కు నేనీయుండును. ఈ నువీరియరు లీవరు గడియారము మానద్ర లిప్ప యితర కం పెన్సోల దొరకరు. ఇది సోమైన కలంముచూపుచున్నది నిండా

నుందరముగల లోతట్టు అద్భుత మార్కంగి ను. మాకం పెని పేరు ఎప్పటికీ ప్రబలము కావుట కొరకే ఈ గడియారములో మాకం పెని పేరు నేనీ తక్కువధరకు అమ్ముచున్నాము. మునుపటి వెల రూ. 3-8-0. ఇప్పుటి వెల గొలుసుతో చేసి, 3-0-0. విక్రొరియా వాచ్ కంపెనీ, పోకాకపేట, మదరాసు.

మరిచిపడుము! వేనవేల ఖర్చుపడింది!! వెనుకదొరకవు!!!
ఈపంచల కొనువారికి, పంచ1కి ఆర్థికాభివృద్ధి
కోర్కెని కోడండ్ర ప్రభావము అను గ్రంథముకట్టి ఇవ్వము.

మేలైన జపాన్ పట్టుపంచలు.

అనేకపంచల ఖర్చుపడినంతన
ప్రస్తుతము ధరలు తగ్గించియున్నాము.
వాచకలారా! శ్రీమంగలమున్న
వాగ్ధికతయన్న గల మేలైన ఆనల్
పట్టుపంచలు పండుగదినముల ఆనంద
ముకొరకు తెప్పించి విక్రయించినదిపో
గా మిగత కొద్ది పంచలు మాత్రమే
యున్నవి. ఇందులో ఎరువు, పచ్చు,
ఆకుపచ్చ, కోవా, మేపునర్మం, ఇత్యాదరంగులు గలవి. క్లాఫు
సీయమైనవి, త్వరపడుదు
51/2 మూరదీనిన్ని 2 1/2 మూర వెడల్పుగల పట్టుపంచె 1కి 2-0-0
పంచ 1కి తపాలఖర్చులు ... 0-4-0
డిటా రెండుపంచల కొనువారికి తపాలఖర్చులు ఇవ్వం.
జపాన్ సిల్కు-వేర్-హౌస్, 6 వేంకటేశ్వరమేస్త్రీవీధి,
సామలకాడుపేట, మదరాసు.

శ్రీవాల్మీకి రామాయణము

ఆంధ్రసంచనము
ఈపుస్తకమునందు మొత్తము 115 పటములున్నవి.
ఇందు అతిసుందరమైన పటములు చేరియున్నవి.
కొన్ని ప్రతులే మిగిలియుండుటవల్ల శ్రీమంతులనే వ్రాసి
తెప్పించుకొనవలయును.
బాల, ఆయోధ్యాకాండములు గొప్పపానుల కాగితములు
కాలికోదైందు గిట్టుపేరు ౧ సంపుటం రంగుపటములు 3-౦-౦
అరణ్య, కీషింధా, సుందరకాండములు గొప్పపానుల
కాగితము కాలికోదైందు ౧ సంపుటం రంగుపటములు ౪-౦-౦
యౌధికాండము మూడు భాగములు 3౪ పటములు 3-౦-౦
లైప్రతిమిషక, రాంపానుల కాగితములైన మంచి
అచ్చు మేలైన కాలికోదైందు బాల, ఆయోధ్యా
కాండములు చేరి ౧ సంపుటము ౫-౦-౦
డిటా అరణ్య, కీషింధా, సుందరకాం చేరి ౧ సంపుట ౫-౦-౦
డిటా యౌధికాండము మూడుభా. చేరి ౧ సంపుట ౪-౦-౦
శ్రీరామకాలిందయము ౦-౫-౦
(225) ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండుకో,
ఆనంద ముద్రాలయాధికారులు మదరాసు.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.
గ్రంథకర్త:- గా. హరిసర్వోత్తమరావు ఎం. ఏ.
తైలినులభము కథలు చదివినట్లు చదువుకొన
వచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని
అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయ
బడును. చందాపద్ధతి ఆరుసంచికలకు రు. 2-0-0
అంచెకూలి లేదు. ప్రవేశింపవలయు లేదు.
సిద్ధమయిన సంచికలు పి. పి. గా పంపుము
కలయవారు:- ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము,
(7) 145, కావీధి, మదరాసు అని వ్రాయుడు
మహామహావాక్యాలు బ్రహ్మశ్రీ
కొక్కండ వెంకటరత్నకవి విరచిత గ్రంథములు
కొద్దిప్రతులు గలవు వలయావా రీకింది విలాస
మునకు వ్రాసికొనవలెను.

- 1 బిశ్వేశ్వరీయము 2-౦-౦
- 2 కొక్కండ మహాకవ్యము ౦-౧2-౦
- 3 సింహచల యాత్ర ౦-౪-౦
- 4 గోదావరి వర్ణనము ౦-౪-౦
- 5 నియోగి దీక్షితశత్రుము ౦-౮-౦
- 6 వరకాసురవిజయ వ్యాయోగము ౦-౮-౦

కొక్కండ కుమారనరసింహం,
(261) గాజుపేటదరము
ఇశాం! ఇండియామహిమ ఇశాం!
ఈపుస్తకమునందు ఇండియాదేశముయొక్క విశిష్ట
విశేషములను అనేకకావ్యములలోనుండి గ్రహించి లోక
మేమును గోరి ప్రకటించియున్నాము. ఇండియాదేశ
మహా బహిష్కరిత ప్రతిపక్షమును అవశ్యముగా జెప్ప
వలయును. ఈపుస్తకముకు వెలలేదు. తపాలాఖర్చులేదు.
వైద్యశాస్త్ర ముకేశంకర్ గోవింద్రి,
తంకనిగ్రహ బోధశాలయము, 157 బ్రాడ్వే,
96 మాంటుకోడు, మదరాసు.

అపారమేయము (శ్రీమహాదేవీభాగవతము)

ఇందు రాఘవ యాదవ పాండవాది వర్ణనలు మిగుల
మనోహరముగ వ్రతిపాడింపబడియున్నవి. నిత్య త్రిపురలకు పరమ
ముముక్షుజనులకు సుఖము క్షయలకు పారమార్థిక విషయ
ములను ప్రకృతినిరతు లగువారికి నావశ్యకములగు వెట్క
ధర్మములను సుపదర్శముగ వర్ణింపబడినవి. మరియు పరదేశ
తాత్పర్యము సాకల్యముగ నుపదేశింపబడినది. ఇట్టి సర్వోత్తమ
గ్రంథములను చెప్ప వురిశాని శ్రీ గవర్న మెంటువారి హియం
యంటల్ మేన్యుస్క్రిప్ట్ లైబ్రరీలోని పత్తి ననుసరించి
సమర్థకథనము నిచ్చి వ్రాయించి మహా పండితులచే సంశోధిం
పించి సకల లోకోపకారార్థముగ శాంధ్రలిపిలో మేలికాగిత
ములపై మహారాజశ్రీ రాజా శ్రీమదంకితము వెంకట జగ్గ
రావు బహుదూరువారు శ్రీమేరుమహమ్మదపురం జమీన్
దారువారిచే స్వకీయ పత్రికాకోశధనముద్యాలయమున ముద్రిం
పబడినది. ఈ మహాగ్రంథ ముద్రితాదికమునకు దమచే వదలి
సామ్యులలో సగ బాలు మాత్రము కర్మయూపమాన రాజు
దలచి వెల నులభము చేయించిరి.
బట్టవారలో బ్రెయిండు చేయించిన పుస్తకము 1కి రు1-0-0
మాట్టులు కాగితముతో బ్రెయిండు " " రు 0-14-0
అబ్జురేటరీమిషక ప్రసవికాఖపట్టణం వాల్మీకరయ్యశాస్త్రి.

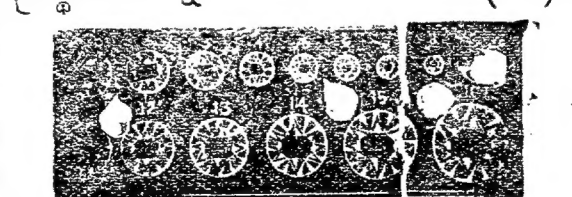
గ్యాలిన్ మోటారు పాఠశాల

మోటారు వైకిల్లు, కార్లు, ప్రయాణీకులకు స్వస్థ
కార్లు, కాబలెనవారు ఈ క్రింది అడ్రసుకు వ్రాయుడు.
ఈ కంపెనీవారు ఆంధ్రప్రదేశ్, విశేషకాలము నుండి
మోటారు వక్రమున ప్రసిద్ధిచెంది మహారాజులు, రాజులు,
జమీన్దారులచే అభిమానింపబడినవారు. మీకు క్రొత్త
కార్లుగాని, పాత కార్లుగాని మంచివిగాను తీసియివ్వగలరు.
తీరుగ మీ కార్లను కాబలెనయెడల అమ్మియున్నగలరు.
ఇట్టి సదుపాయ మిచ్చుటమాత్రమే గలదు. మోటారుబండ్లకు
కాబలెన వైర్లు, ట్యూబులు యితరసామానులు యావత్తును
మీకు చౌకగా అమ్మగలరు. మోటారుబండ్లు అడ్డకియ్య
గలరు.

(41) గ్యాలి అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

వరాపు వర్తకులు, మదరాసు ఈస్టు
తంబి విలాసము:- "ఉమ్మడియార్"
ఇందుక్రింద కనుపరచినట్టి ఇతరమైనట్టిన్ని
బర్మానైజులకు తగుమైనటుల ఇమిటేషన్ కెంపు
లున్ను వైకాంతములు వగైరా కమలములున్ను
బేడకాసులు అణకాకాసులున్ను బుగారపు నగలు
మున్నెరాళ్లుగల నగలున్ను, పట్టు రుమాళ్లును
కావలసినవారు మా కాటలాగులను తెప్పించుకొని
ధరలను తెలుసుకొని మాకు ఆర్డరు పంపుదురని
ప్రార్థించుచున్నాము. (83)

వీరపూజ

ఇందు పురాతన భారతీయవీరుల ప్రతాపచరిత్రములు
చక్కని శైలిలో వర్ణింపబడినవి. వారి చిత్రపటములు గూడ
గలవు ఇట్టి గ్రంథ మిదిగత కాంధ్రమున ముటియొకటి లేదు.
వెల తేటము బైండు 0-12-0 కాలికో బైండు 1-0-0
శ్రీ శ్రద్ధ దేవరాయని చిత్రపట ముచితము.
వలయువారు:- శ్రీపాద సుబహ్మణ్యశాస్త్రి,
7, తంబుకెట్టివీరి, మదరాసు.

సర్వరోగ కుతారము.
ఈ క్రింద కనబడిన మందులు కాలదేవ భేదములు
లేక ఆహారవృద్ధులకు శ్రీపురుష లిరువురును సేవించిన
ఎవ్వరైనా నిరోగులుగ నుండగలరు.
మననమింజరి మూత్రము.
40 గల డబ్బీకయము రూ 1-0-0
రాజవైద్యనారాయణజీ కేశవజీ
(188) 20 చీబుబార్కోడు మదరాసు.

మన శత్రువులు.

ఇంటి పొగవట్టు, సిగరెట్లు, కల్లు, సారాయము,
కాఫీ, టీ, వల్లమండు, మొదలగు అన్ని దురభ్యాసములను
గూర్చి వ్రాయబడినది. బాలరకు బోధించుటకు వీలగునట్లు
82 పాఠములుగా విభజింపబడినది.
గౌతమ బుద్ధుండు వెల 0-4-0.

ఆకాశ విమానములు.

వీనిని గురించి యిదిగత కేవలము తెలుగులో వ్రాసి
యిందలేదు. ఈ గ్రంథమందు విమానముల నిర్మాణము,
అవి ఆకాశమున సంచరించువిధము, వీనిలోని భేదములు చక్కగా
వివరింపబడినవి. విమానములపటములు చాలకలవు. వెల 0-8-0
చాలపు రి రామమూర్తిగారు.
టీచరు-మిషనుకాలేజీ, గుంటూరు.

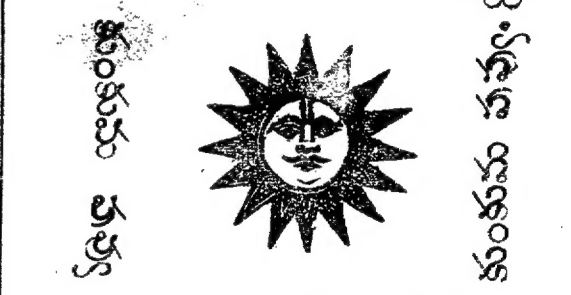
గంధకరసాయనం.

కష్టపులు, గకల చర్మరోగములు, సుమస్త పాతప
వాయిలు, కేగలు, వాయుకలు, రణములు, మచ్చలు, పుండ్లు,
జీల బద్దము, రసదోషము మొదలగువాటికి బ్రహ్మశ్రువు
2, 8 డబ్బీలు చాలును. 20 తులముల డబ్బీ రు. 2-0-0.
శ్రీకర్ తాంబూలమాత్రము:- సువాసన గలిగి రుచికరము
గా నుండును. అజీర్ణము, కడుపుబ్బరము, వాయువ, ఆరోచక
మును హరించి ఉల్లాసము నిచ్చును. 200 మా. సీసా 0-2-0
వి.పి. చార్జి వేరు. (0-2-6) బిల్లెలపేరి సీసా పంపబడును.
(264) ఆయుర్వేదసమాజ్, పొందూరు (గుంటూరుజిల్లా).

కావలెను

జింతాను మున్నగు సరకులకు అమ్ముటకు ఏజెంట్లును
గుత్తగా కొను వర్తకులునుకాలెను. శేట్టు చవుకగా నుండును
వివరములను తెలియగోవారు 0-4-0 (బిల్లెలనుచేర్చి పంపకలెను.
డి మ్యూచుయల్ కో-ఆపరేటివ్.
ఏజెన్సీ మదరాసు.

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
మావద్ద దొరకును. కొనువారు మార్కమా
కీసను గమనింపుడు. కరస్పాండెన్సు మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:-
ఎస్ నారాయణ అండు కంపెనీ.
(58) 21, హమ్మంపేధి, బొంబాయి.

యువతీ విద్యానిలయము-బాపట్ల

లోనకు నెకండరి పరీక్ష పాస్ అయి బ్రెయినింగు
అయినట్టి యువపాఠ్యముని యొక్క-ర్థను మెట్రిక్యులేషన్
బ్రెయినింగు పాస్ అయిన మరెయొక్కరును ఈ పాఠశాలకు
ఉపాధ్యాయులుగా కావలసియున్నాడు. అట్టివారెవరైనను
యెడల తమ దరఖాస్తులను ఈ క్రింద సంతకము చేసినవారికి
ఈ సంవత్సరము ఆఖరులోగా తమ దరఖాస్తులను పంప వేడు
చున్నాము. తా మెంత వేతనమును గోరునది దరఖాస్తులో
తెలియపరచునది.
బాపట్ల చో. సీతమ్మ.

మోహనీ తైలము

స్త్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.
5 తులముల నూనె సీసా 1-కి వెల 0-12-0.
ఇది మనోహరిత్రముజేయు విద్యాభ్యాస, స్తీదర్శన,
ఉద్యోగములు మొదలగు వారికి నుభవన, విశ్రాంతి నిచ్చును.
తామర తైలము
డబ్బీ 1-కి వెల 0-4-0, 12-కి రూ. 2-10-0
అమ్మతాండనం డిపో, 109, ఫోకోడు, బొంబాయి.
7, తంబుకెట్టివీరి, మదరాసు.